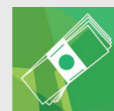

Specialioji ataskaita

Tvarus finansavimas:

reikia nuoseklesnių ES veiksmų finansavimui į
tvarys investicijas nukreipti

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Turinys

	Dalis
Santrauka	I–IX
Įvadas	01–09
Audito apimtis ir metodas	10–14
Pastabos	15–81
ES veiksmas tvaraus finansavimo srityje buvo reikalingi, bet jais neišspręstos pagrindinės problemos	15–53
Planuojami veiksmai tinkamai nukreipti į skaidrumo dėl to, kas yra tvaru, didinimą	16–21
Priemonės, kuriomis atsižvelgiama į netvarios veiklos rūšių aplinkos apsaugos ir socialines sąnaudas, buvo nepakankamos	22–26
Daugelio veiksmų imtasi vėluojant ir prireikė tolesnių pastangų, kad jie būtų pradėti vykdyti	27–53
ES finansinė parama investicijoms nėra grindžiama nuosekliais tvarumo kriterijais	54–81
EIB atlieka svarbų vaidmenį tvaraus finansavimo srityje	55–63
ESIF parama neapima visų sričių, kuriose tvarių investicijų labiausiai reikia	64–73
ES biudžetui trūksta nuoseklių mokslu grindžiamų kriterijų, kuriuos taikant būtų išvengta reikšmingos žalos aplinkai	74–81
Išvados ir rekomendacijos	82–91
Priedai	
I priedas. Aukšto lygio ekspertų grupės rekomendacijų įtraukimas į veiksmų planą	
II priedas. ES veiksmų plano veiksmų įgyvendinimas ir rezultatai	
III priedas. Svarbiausi ir naujausi veiksmų plano pokyčiai	
IV priedas. ES taksonomijos chronologija	

V priedas. Nacionaliniai energetikos ir klimato srities veiksmų planai (NEKSVP): valstybių narių investicijų poreikių vertinimai ir pateikimas

VI priedas. Naujoji Komisijos perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo strategija

Akronimai ir santrumpos

Žodynėlis

Komisijos ir EIB atsakymai

Chronologija

Audito grupė

Santrauka

I 2015 m. Europos Sąjunga (ES) ir jos valstybės narės pasirašė Paryžiaus susitarimą, kuriuo siekiama sustiprinti pasaulinį atsaką į klimato kaitos keliamą grėsmę. Vienas iš susitarimo tikslų – užtikrinti, kad skiriamas finansavimas atitiktų išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekio mažinimo ir klimato kaitos poveikiui atsparaus vystymosi trajektoriją. Plačiai sutariama, kad perėjimui prie neutralaus ŠESD poveikio ekonomikos reikės didelių viešojo ir privačiojo sektorių investicijų.

II 2018 m. Komisija parengė tvaraus finansavimo veiksmų planą, į kurį įtraukė priemones, skirtas privačiam finansavimui į tvarias investicijas nukreipti, su klimato kaita susijusiai finansinei rizikai valdyti ir tvariam įmonių valdymui privačiame sektoriuje gerinti. Be to, Komisija ir Europos investicijų bankas toliau deda pastangas, teikdami viešąją finansinę paramą tvarioms investicijoms, visų pirma susijusioms su klimato srities veiksmis.

III Nagrinėjome, ar Komisija ėmėsi tinkamų veiksmų finansavimui į tvarias investicijas nukreipti. Atlikdami auditą dėmesį sutelkėme į tai, ar pagal 2018 m. veiksmų planą buvo sprendžiami pagrindiniai su tvariu finansavimu susiję klausimai ir ar jis buvo laiku įgyvendintas. Taip pat vertinome, ar teikiant ES finansinę paramą laikomasi nuoseklių tvarumo kriterijų ir prisidedama prie paramos tvariam investavimui.

IV Ši ataskaita gali būti panaudota įgyvendinant 2021 m. Perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo strategiją, kuria bus baigtos rengti pagal 2018 m. veiksmų planą inicijuotos priemonės ir kuri bus jomis pagrįsta.

V Darome išvadą, kad reikia nuoseklesnių ES veiksmų privatiesiems ir viešiesiems finansams į tvarias investicijas nukreipti. Nors Komisija savo veiksmus sutelkė į rinkos skaidrumo didinimą, ji šių veiksmų nepapildė priemonėmis, skirtomis netvarios ekonominės veiklos sąnaudų klausimui spręsti. Komisija taip pat turi taikyti nuoseklius kriterijus investicijų, kurias ji remia iš savo biudžeto, tvarumui nustatyti ir tikslingiau nukreipti pastangas tvarioms investavimo galimybėms kurti.

VI Kalbant apie konkrečias reglamentavimo priemones, nustatėme, kad planuojami veiksmai buvo tinkamai skirti skaidrumui didinti – tiek nustatyti, kurios investicijos yra tvarios, tiek analizuoti, kaip finansų sektorius ir įmonės teikia informaciją apie tvarumą. Daugelio veiksmų imtasi vėluojant ir reikia tolesnių pastangų, kad jie būtų pradėti vykdyti. Visų pirma ilgiau, nei planuota, užtruko baigti kurti tvarios veiklos rūšių bendrą klasifikavimo sistemą (ES taksonomiją), kuri yra finansinių produktų ženklinimo ir

įmonių informacijos apie tvarumą atskleidimo standartizavimo pagrindas. Manome, kad šios priemonės nebus visiškai veiksmingos, kol jos nebus papildytos pakankamomis priemonėmis, kuriomis bus atsižvelgta į netvarios veiklos rūšių aplinkos apsaugos ir socialines sąnaudas.

VII Kalbant apie ES finansinę paramą, nustatėme, kad EIB atlieka svarbų vaidmenį remdamas tvarias investicijas ir taikydamas ES taksonomiją. Tačiau iš mūsų atliktos paramos investicijoms, kurią teikia Europos strateginių investicijų fondas, analizės matyti, kad klimato srities veiksams Vidurio ir Rytų Europoje, kur yra didelis poreikis, jis teikė mažesnę paramą nei kituose regionuose. Be to, nustatėme, kad skiriama mažai finansinės paramos prisitaikymo prie klimato kaitos projektams, kuriems sunku pritraukti privačių lėšų. Tai pat manome, kad ES nebuvo pakankamai proaktyvi remdama tvarių projektų bazės rengimą ir nevisiškai išnaudojo nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų potencialą tvarioms investavimo galimybėms nustatyti.

VIII Nustatėme, kad nėra nuoseklaus ir privalomo reikalavimo visai veiklai, kuriai skiriamas ES finansavimas, taikyti reikšmingos žalos nedarymo principą. Be to, ES išlaidų programose, išskyrus programą „InvestEU“, nėra reikalavimų, kuriais remiantis būtų vertinamos atskiros investicijos pagal socialinius ir aplinkos apsaugos standartus, palyginamus su tais, kuriuos naudoja EIB. Tai reiškia, kad nustatant tos pačios veiklos, finansuojamos pagal skirtingas ES programas, aplinkosauginį ir socialinį tvarumą gali būti taikomi nepakankamai griežti arba skirtingi kriterijai. Be to, daugelis kriterijų, naudojamų ES biudžeto indėliui siekiant klimato tikslų vertinti ir stebėti, nėra tokie griežti ir taip pagrįsti mokslu kaip ES taksonomijai parengti kriterijai.

IX Rekomenduojame Komisijai:

- užbaigti veiksmų plano priemones ir patikslinti atitikties ir audito tvarką;
- labiau prisidėti prie tvaraus finansavimo, apmokestinant išmetamas šiltnamio efektą sukeliančias dujas;
- teikti programos „InvestEU“ su klimatu ir aplinka susijusių rezultatų ataskaitas;
- dėti daugiau pastangų kuriant tvarių projektų bazę;
- nuosekliai taikyti reikšmingos žalos nedarymo principą ir ES taksonomijos kriterijus visam ES biudžetui;
- stebėti veiksmų plano ir bet kurios būsimos strategijos rezultatus ir teikti jų ataskaitas.

Ivadas

01 2015 m. Europos Sąjunga (ES) ir jos valstybės narės pasirašė Paryžiaus susitarimą, kuriuo siekiama sustiprinti pasaulinį atsaką į klimato kaitos keliamą grėsmę. Vienas iš susitarimo tikslų – užtikrinti, kad finansų srautai atitiktų išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo ir klimato kaitos poveikiui atsparaus vystymosi trajektoriją¹. ES ir jos valstybės narės įsipareigojo įgyvendinti Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m.² ES sutartyse yra nustatyti aplinkos apsaugos ir darnaus vystymosi tikslai ir ES yra įsipareigojusi remti tarptautines pastangas kovoje su klimato kaita.

02 Pripažinta, kad klimato kaita kelia riziką finansų sistemos stabilumui³ ir visai ekonomikai. Klimato kaitos padariniai susiję ne tik su vis labiau ekstremalių meteorologinių reiškinių arba kylančio jūros lygio ekonominiu poveikiu (fizinė rizika). Jie taip pat lemia tai, kad investicijos praranda vertę dėl politikos, technologijų ir teisinių sistemų pokyčių, susijusių su kova su klimato kaita (pertvarkos rizika). Europos Centrinio Banko (ECB) atliktas visos ekonomikos testavimas nepalankiausiomis sąlygomis rodo, kad klimato kaitos keliamą riziką įmonėms ir bankams galėtų netgi sukelti ekonomikos nuosmukį arba finansų rinkos krizę⁴.

03 Svarbus uždavinys – nuspręsti, kaip organizuoti ir finansuoti socialiai teisingą ir aplinkos atžvilgiu tvarų perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ir atsparios ekonomikos. Plačiai sutariama, kad šiam perėjimui reikės didelių viešojo ir privačiojo sektorių investicijų. Reikės tiek padidinti investicijų, kurių reikia neutralaus anglies dioksido poveikio ekonomikai pasiekti, finansavimą, tiek sustiprinti finansinį stabilumą, į verslo ir investavimo sprendimus įtraukiant aplinkos apsaugos, socialinius ir valdymo aspektus (t. y. tvarus finansavimas).

04 Komisija dar neįvertino visų investicijų, kurių reikia socialiai teisingam ir aplinkos atžvilgiu tvariam perėjimui iki 2050 m. prie neutralaus poveikio klimatui ir atsparios ekonomikos, masto, apimant ir klimato kaitos švelninimą, ir prisitaikymą prie klimato

¹ Jungtinės Tautos, [Paryžiaus susitarimas](#), 2015 m.

² Komisija, [EU approach to sustainable development](#).

³ ECB, [Financial Stability Review](#), 2019 m. gegužės mėn.; FST ataskaita [The implications of climate change for financial stability](#).

⁴ ECB, [Shining a light on climate risks: the ECB's economy-wide climate stress test](#), 2021 m.

kaitos (atsparumas klimato kaitai). 2020 m. Komisija apskaičiavo, kad, norint iki 2030 m. pasiekti išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio 55 % sumažinimo tikslą, reikėtų vien į energetikos sistemą papildomai kasmet investuoti apie 350 milijardų eurų⁵. Be to, Komisija apskaičiavo, kad iki 2030 m. bendras aplinkos atžvilgiu tvarių investicijų atotrūkis sudarys nuo 100 milijardų iki 150 milijardų eurų per metus, o socialinių investicijų poreikis – 142 milijardus eurų per metus⁶. Ekspertai įvertino, kad, siekiant iki 2050 m. 27 ES valstybėse narėse neutralizuoti ŠESD poveikį, 2021–2050 m. laikotarpiu iš viso gali prireikti apie 1 trilijono eurų kapitalo išlaidų per metus⁷. Šis įvertis apima švarių technologijų ir metodų naudojimą energijos, transporto, pastatų, pramonės, žemės ūkio ir energijos perdavimo infrastruktūrose.

05 2016 m. Komisija įsteigė Aukšto lygio ekspertų grupę tvarių finansų klausimais, kuri konsultuotų kuriant tvaraus finansavimo strategiją⁸. Ekspertų grupę sudarė vyresnieji ekspertai, atstovaujantys pilietinei visuomenei, finansų sektoriui, akademinei bendruomenei ir stebėtojams iš Europos ir tarptautinių institucijų⁹. Kaip pažymėta aukšto lygio ekspertų grupės galutinėje ataskaitoje¹⁰ ir kitų ekspertų ataskaitose¹¹, viešosios intervencijos prireiks norint pasiekti reikiamą tvaraus investavimo lygį ir ja turėtų būti sprendžiamos bent šios pagrindinės problemos:

- **Rinkose neatsižvelgiama į visas ekonominės veiklos rūšių socialines ir aplinkos apsaugos sąnaudas.** Rinkoje nepakankamai finansiškai įvertinamas išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų neigiamas šalutinis poveikis¹² ir neigiamas netvarios ekonominės veiklos rūšių poveikis aplinkai ir visuomenei¹³. Todėl daug

⁵ Komisija, [Pranešimas apie Sąjungos padėtį. Klausimai apie 2030 m. klimato politikos tikslo įgyvendinimo planą ir atsakymai į juos](#), 2020 m.

⁶ Komisija, [„Tvarios Europos investicijų planas. Europos žaliojo kurso investicijų planas“](#), 2020 m., išnaša, p. 1.

⁷ *McKinsey & Company, How the European Union could achieve net-zero emissions at net-zero cost*, 2020 m.

⁸ Komisija, [Komisijos ekspertų grupių ir kitų panašių subjektų registras](#).

⁹ Komisija, [Aukšto lygio ekspertų grupė tvarių finansų klausimais](#).

¹⁰ [Aukšto lygio ekspertų grupės tvarių finansų klausimais galutinė ataskaita](#), 2018 m.

¹¹ EIB ir Bruegel, [Investment and growth in the time of climate change](#), 2012 m.

¹² [Aukšto lygio ekspertų grupės tvarių finansų klausimais galutinė ataskaita](#), 2018 m., p. 11, 88 ir 89.

¹³ EBPO, [Sustainable and Resilient Finance: Making sense of the environmental pillar in ESG investing](#), 2020 m.

įmonių ir viešų bei privačių investuotojų turi mažai finansinių paskatų į savo sprendimus įtraukti aplinkos, socialinius ir valdymo aspektus. Kaip teigė aukšto lygio ekspertų grupė, finansų sistemos veiksmai negali pakeisti stipraus anglies dioksido kainos signalo¹⁴.

- **Nepakankamas skaidrumas ir informacijos apie tvarios veiklos rūšis atskleidimas.** Menkas su tvarumu susijusios informacijos atskleidimas privačiame ir viešajame sektoriuose gali lemti informacijos apie turto tvarumo rodiklius tarp investuojančių įmonių ir įmonių, į kurias investuojama, asimetriją. Dėl derinimo stokos „žalumo“ apibrėžtys ir kriterijai gali būti skirtingai aiškinami ir vykdomas ekologinis manipuliavimas. Susidomėjimas tvariomis investicijomis auga, bet investuotojams trūksta patikimų ir palyginamų duomenų, kad galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus¹⁵.
- **Kai kuriose tvariiose investicijose susiduriama su potencialiai didesne finansavimo rizika ir sąnaudomis.** Pokyčiai teisinėje, politinėje ir technologijų aplinkoje gali padidinti tvaraus investavimo riziką. Be to, tvarumo standartų vertinimas ir jų laikymasis gali lemti didesnes tvarios veiklos rūšių finansines sąnaudas¹⁶. Kad tvarūs projektai būtų finansiškai perspektyvūs (patrauklūs bankams), tam tikrais atvejais jiems reikia viešosios paramos¹⁷. Pavyzdžiui, prisitaikymo prie klimato kaitos projektams dažnai reikia didelių išankstinio finansavimo sumų, jiems trūksta stabilaus pajamų srauto ir jie teikia nefinansinę naudą už projekto ribų, kurią sunku įvertinti ekonomiškai.
- **Trūksta aiškumo dėl tvaraus investavimo poreikių ir galimų projektų.** Kai kuriuose sektoriuose ir srityse norintiems tvariai investuoti investuotojams trūksta informacijos apie tvaraus investavimo poreikius ir galimus projektus. Kai kuriais atvejais projektų trūksta dėl privačių projektų plėtotojų ir valdžios institucijų nepakankamo pajėgumo ar praktinės patirties stygiaus. Tai ypač pasakytina apie tvarios infrastruktūros projektus, kuriuos sunku projektuoti, finansuoti ir įgyvendinti, bet jie būtini perėjimui prie klimato kaitos poveikiui atsparios ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos¹⁸.

¹⁴ Aukšto lygio ekspertų grupės tvarių finansų klausimais galutinė ataskaita, 2018 m., p. 11.

¹⁵ Komisija, Poveikio vertinimas, pridedamas prie pasiūlymo dėl direktyvos dėl įmonių informacijos apie tvarumą teikimo, 2021 m.

¹⁶ TVF, *Global Financial Stability Report, October 2019, Chapter 6 - Sustainable Finance*, 2019 m.

¹⁷ Aukšto lygio ekspertų grupės tvarių finansų klausimais galutinė ataskaita, 2018 m., p. 9.

¹⁸ Ten pat, p. 35.

06 ES pripažino, kad šiai problemai spręsti reikia viešosios intervencijos. Visų pirma ji pripažino nuoseklios strategijos, kurioje būtų derinamos finansų rinkų reguliavimo priemonės ir finansinė parama tvarioms investicijoms, poreikį. ES reglamentavimo priemonės, skirtos investuotojams, įmonėms ir kitiems finansų rinkų dalyviams, gali padėti nukreipti privačius finansus į tvarias investicijas.

07 Aukšto lygio ekspertų grupė suformulavo rekomendacijas, kurių pagrindu parengtas Komisijos 2018 m. „Tvaraus augimo finansavimo veiksmų planas“¹⁹ (veiksmų planas). Veiksmų planą sudaro dešimt veiksmų (žr. **1 diagramą**).

¹⁹ Komisija, Tvaraus augimo finansavimo veiksmų planas, 2018 m.

1 diagrama. Dešimt veiksmų plano veiksmų

1 veiksmas. ES taksonomija – sukurti bendrą sistemą, pagal kurią būtų klasifikuojamas ekonominės veiklos rūšių ir investicijų tvarumas.

2 veiksmas. Standartai ir ženklavimas – sukurti ES mastu taikomus standartus ir ženklus tvariams finansiniams produktams, kad investuotojams būtų lengviau nustatyti tvarias investicijas.

3 veiksmas. Parama investicijoms – naudoti ES lėšas tvariam privačiam investavimui remti, visų pirma pagal programą „InvestEU“.

4 veiksmas. Investavimo konsultacijos – nustatyti reikalavimus, kad finansinius produktus parduodančios institucijos teiktų konsultacijas investuotojams dėl finansinių produktų tvarumo.

5 veiksmas. Tvarumo lyginamieji indeksai – parengti lyginamuosius indeksus, kad investuotojai galėtų įvertinti su tvariomis investicijomis susijusių finansinių produktų veiklos rezultatus.

6 veiksmas. Kredito reitingai – skatinti reitingų agentūras ir rinkos tyrėjus labiau įtraukti tvarumo aspektus į informaciją, kurią jie teikia investuotojams.

7 veiksmas. Investuotojų pareigos – skatinti institucinius investuotojus atsižvelgti į tvarumą priimant investavimo sprendimus ir informuoti savo verslo bei namų ūkių klientus.

8 veiksmas. Prudenciniai reikalavimai – ištirti, kaip tvarumo aspektus integruoti į prudencinius reikalavimus, pagal kuriuos bankai ir draudimo įmonės privalo išlaikyti saugaus turto rezervą.

9 veiksmas. Informacijos apie tvarumą atskleidimas – pagerinti įmonių ataskaitų apie pagrindinius su klimatu susijusius tvarumo klausimus teikimą.

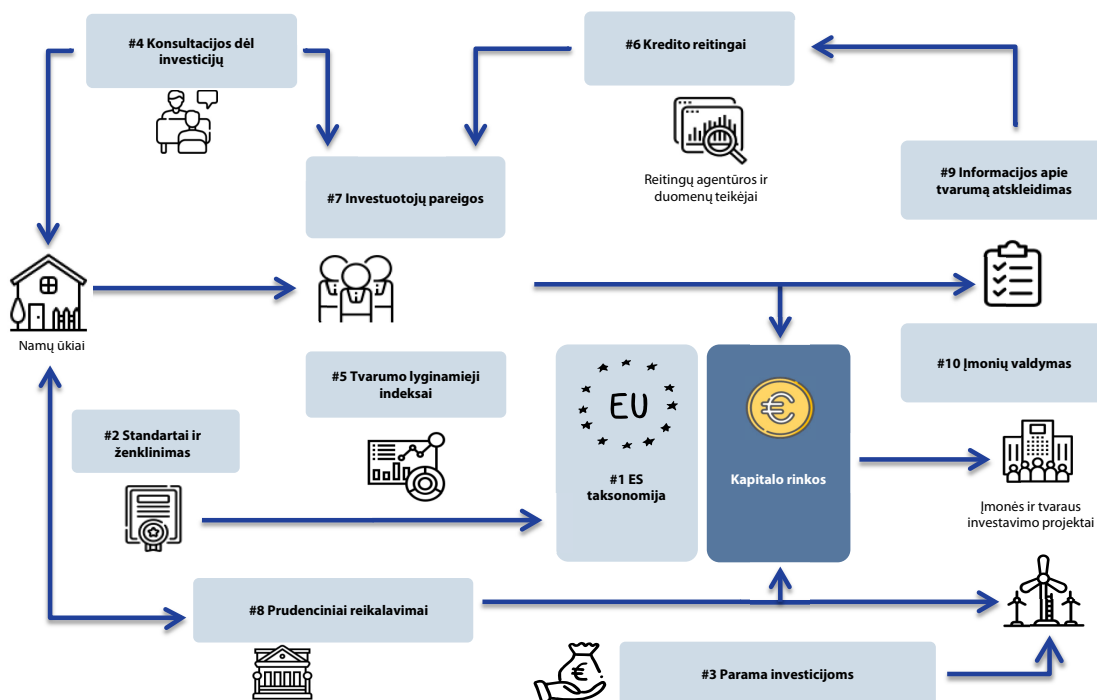

10 veiksmas. Įmonių valdymas – sustiprinti įmonių valdymą skatinant finansų subjektus laikytis ilgalaikės ir į tvarumą orientuotos perspektyvos.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Europos Komisijos duomenimis.

08 2 diagramoje matyti veiksmų plane siūlomų skirtingų veiksmų sudėtingumas ir tarpusavio sąsaja pagrindinių tvariame finansavime dalyvaujančių suinteresuotųjų subjektų atžvilgiu.

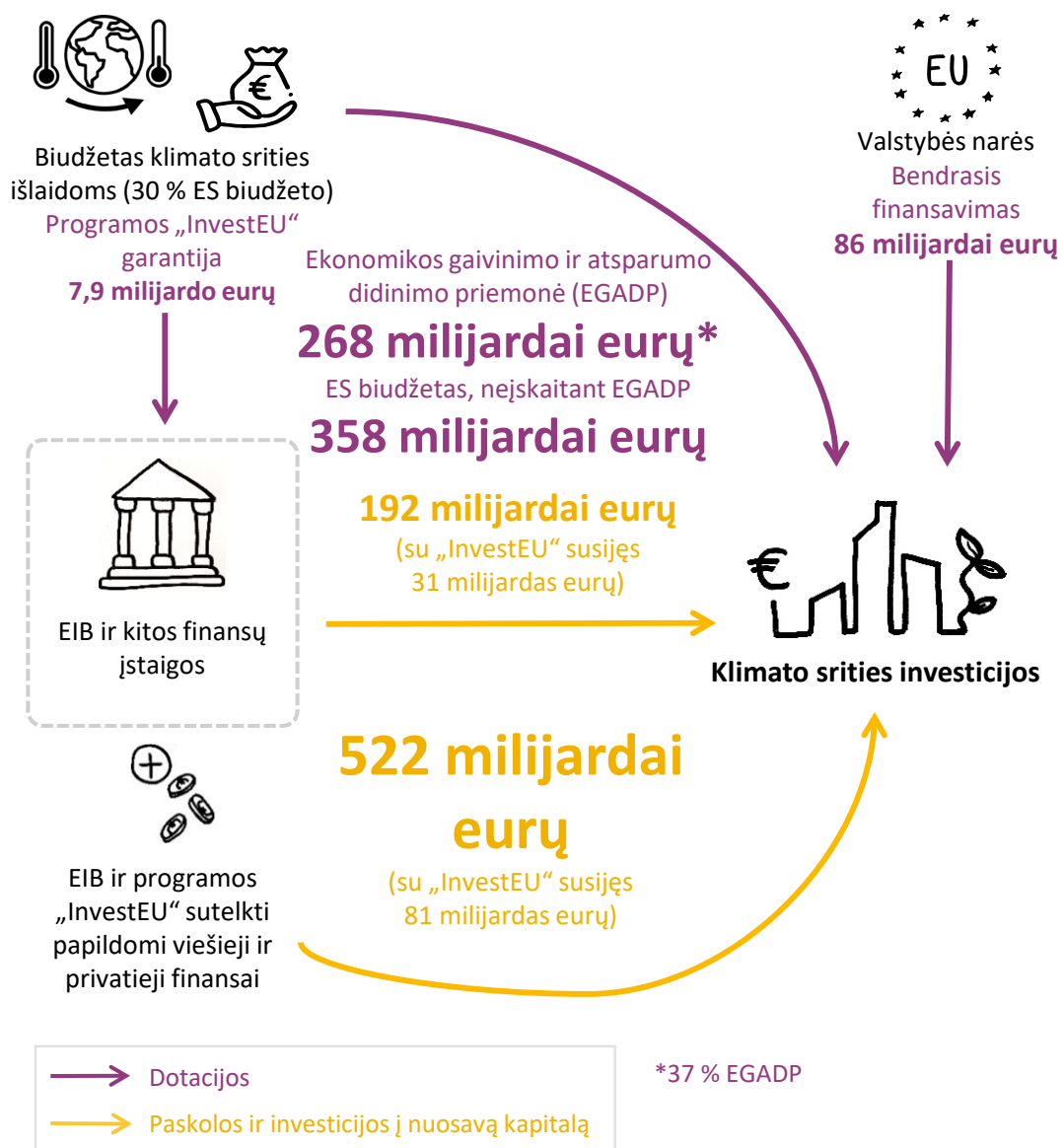
2 diagrama. Suinteresuotieji subjektai ir veiksmų plano veiksmai

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Europos Komisijos duomenimis.

09 Pagal 2021–2027 m. daugiamečią finansinę programą (DFP) ES planuoja remti viešąsias ir privačiąsias investicijas, skirdama bent 30 % ES biudžeto klimato srities veiksams. Apskaičiuota, kad ES biudžetas sudarys apie 358 milijardus eurų, įskaitant 7,9 milijardo eurų biudžeto garantiją, susijusią su programa „InvestEU“. Be to, valstybės narės turės skirti bent 37 % pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę gaunamų lėšų veiksams klimato kaitos srityje remti. Apskaičiuota, kad tai sudarys apie 268 milijardus eurų. Tuo pat metu Europos investicijų bankas (EIB) planuoja suteikti apie 192 milijardų eurų finansavimą klimato srities veiksams ir aplinkos tvarumui, remdamasis tuo, kad bus išlaikyta bendra EIB finansavimo apimtis. Ir programos „InvestEU“, ir EIB lėšomis siekiama remti kitų investuotojų papildomas privačiąsias ir viešąsias apie 522 milijardų eurų investicijas į klimato srities veiksmus. Apskritai, 2021–2027 m. laikotarpiu iš investicijoms reikalingo maždaug 1 trilijono eurų per metus su ES finansine parama būtų galima padėti suteikti daugiau kaip 200 milijardų eurų per metus (žr. **04** dalį). **3 diagramoje** pateikta ES ir EIB planų 2021–2027 m. laikotarpiu remti tvarų investavimą, susijusį su klimato srities veiksmais ir aplinkos tvarumu, apžvalga.

3 diagrama. Planuojama ES parama klimato srities veiksmams 2021–2027 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2021–2027 m. DFP ir EIB klimato banko veiksmų gairėmis.

Audito apimtis ir metodas

10 Mūsų tikslas buvo įvertinti, ar Komisija ėmėsi tinkamų veiksmų finansavimui į tvarias investicijas nukreipti. Šiuo tikslu vertinome, ar priemonės veiksmų plane:

- a) sudarė sąlygas pagrindiniams pirmiau išdėstytiems klausimams spręsti (žr. **05** dalį), t. y.:
 - i) rinkos nepajėgumui atspindėti netvarios veiklos rūšių aplinkos apsaugos ir socialinių sąnaudų;
 - ii) skaidrios informacijos apie tvarumą trūkumui;
 - iii) kai kurių tvarių investicijų didesnei rizikai ir finansinėms sąnaudoms ir
 - iv) aiškumo dėl tvaraus investavimo poreikių ir galimų projektų trūkumui;
- b) buvo įgyvendintos, kaip planuota.

Taip pat vertinome, ar ES finansinė parama yra grindžiama nuoseklių tvarumo kriterijų taikymu ir ar ja prisidedama prie paramos tvariam investavimui.

11 Atkreipiame dėmesį į tai, kad, turint omenyje veiksmų plano priemonių pobūdį, tipą ir laiką, yra per anksti vertinti jų veiksmingumą nukreipiant privačiuosius ir viešuosius finansus į tvarias investicijas.

12 Ataskaitoje pateikiama išsami ES veiksmų, kurių buvo imtasi tvaraus finansavimo srityje, apžvalga. Joje pabrėžiami tie sunkumai ir rizika, kuriuos turi įveikti Komisija, kad tvaraus finansavimo strategija būtų sėkminga. Mūsų ataskaita turėtų būti aktuali įgyvendinant 2021 m. Perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo strategiją²⁰. Kaip pažymėta šiame komunikate, 2018 m. veiksmų plane numatytomis priemonėmis nustatyti pirmieji ES tvaraus finansavimo sistemos „ramsčiai“ ir ši sistema bus „užbaigta ir konsoliduota“ pagal 2021 m. strategiją. **VI priede** nurodyti naujosios strategijos veiksmai, su kuriais susijusios mūsų rekomendacijos.

²⁰ Komisijos komunikatas dėl perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo strategijos, 2021 m.

13 Mūsų auditas buvo grindžiamas:

- Komisijos pasiūlymų, gairių ir atitinkamų ataskaitų dėl tvaraus finansavimo, visų pirma susijusių su ES taksonomija, tvarių finansinių produktų ženkliniu ir informacijos apie tvarumą atskleidimu, peržiūra;
- galiojančių ES teisės aktų ir reglamentavimo pasiūlymų, susijusių su veiksmų planu ir 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. pagrindinėmis ES biudžeto išlaidų programomis, atitinkamų nuostatų analize (Europos regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo, Europos infrastruktūros tinklų priemonės, Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) ir (arba) programos „InvestEU“, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės);
- tyrėjų, idėjų institutų, tarptautinių organizacijų ir atitinkamų ES įstaigų bei institucijų publikacijų apie tvarų finansavimą peržiūra;
- ESIF investicijų portfelio analize ir EIB vykdomo aplinkos apsaugos ir socialinių standartų taikymo peržiūra, remiantis atsitiktine 12 veiksmų, kuriais prisidedama prie klimato srities veiksmų, atranka;
- pokalbiais su Komisijos ir EIB pareigūnais ir
- išorės ekspertų raštu ir žodžiu pateikta informacija, kuria naudotasi analizuojant audito aplinką ir teikiant grįžtamąją informaciją apie pastabų ir išvadų projektą.

14 Mūsų auditas neapėmė veiksmų, kuriais Europos Centrinis Bankas arba nacionalinės institucijos yra skatinami teikti tvarų finansavimą. Dėl su COVID-19 pandemija susijusių apribojimų negalėjome atlikti patikrų vietoje nacionalinėse institucijose ir patikrinti ESIF remiamų investicinių projektų.

Pastabos

ES veiksmas tvaraus finansavimo srityje buvo reikalingi, bet jais neišspręstos pagrindinės problemos

15 Šiame ataskaitos skyriuje nagrinėjame, ar Komisijos veiksmų plane išvardytais ES veiksmas sprendžiamos **05** dalyje nurodytos problemos, visų pirma dėl su tvarumu susijusio skaidrumo ir neigiamo išorinio poveikio. Taip pat analizuojame pažangą, padarytą įgyvendinant įvairias veiksmų plano priemones, ir pabrėžiame susijusią riziką.

Planuojami veiksmas tinkamai nukreipti į skaidrumo dėl to, kas yra tvaru, didinimą

16 Nustatėme, kad septyni iš dešimties veiksmų plano veiksmų²¹ buvo skirti finansavimui į tvarias investicijas nukreipti, didinant skaidrumą dėl ekonominės veiklos ir finansinių produktų tvarumo. Komisija šį klausimą sprendė įdiegdama bendrą tvarios veiklos rūšių klasifikavimo sistemą, vadinamą ES taksonomija (1 veiksmas). Ji grindžiama šiam tikslui įkurtos techninės ekspertų grupės (TEG) darbu. ES taksonomija suteikia pagrindą kitoms priemonėms, kurioms reikia aiškos „tvarumo“ apibrėžties.

17 Siekdama padėti investuotojams nustatyti investavimo galimybes, Komisija pasiūlė įvesti ES lygmens tvarių finansinių produktų standartus ir ženklumą (2 veiksmas), reikalavimus konsultuoti investuotojus apie finansinių produktų tvarumą (4 veiksmas) ir lyginamuosius indeksus, kad investuotojai galėtų įvertinti tvarių investicijų finansinius rezultatus (5 veiksmas).

18 Komisija taip pat pasiūlė, kad reitingų agentūros ir rinkos tyrėjai geriau įtrauktų tvarumo aspektus į investuotojams teikiamą informaciją (6 veiksmas) ir kad finansinių produktų teikėjai bei finansų konsultantai savo klientus informuotų apie su tvarumu susijusią investicinių sprendimų riziką (7 veiksmas). Kalbant apie įmones, veiksmų plane numatyta gerinti įmonių atskaitomybę su klimatu iš esmės susijusiais tvarumo klausimais (9 veiksmas).

²¹ 1, 2, 4, 5, 6, 7 ir 9 veiksmas.

19 Be su skaidrumu susijusių priemonių, veiksmų plane numatyta ištirti, kaip tvarumo aspektus geriausia integruoti į prudencines taisykles bankams bei draudimo įmonėms (8 veiksmas) ir skatinti tvarumą bei ilgalaikį įmonių valdymą (10 veiksmas).

20 Galiausiai, Komisija planavo padidinti tvarų investavimą, taikydama tvaraus finansavimo sistemą ir priemones ES fondams, visų pirma ESIF ir programai „InvestEU“ (3 veiksmas). Tai buvo vienintelis veiksmas, kuriuo siekiama sumažinti tvarių investicijų riziką bei sąnaudas ir skatinti tvarių projektų rengimą. ESIF ir programos „InvestEU“ veiklą apžvelgiame **54–73** dalyse.

21 Apskritai, nustatėme, kad veiksmų plane buvo tiksliai atsižvelgta į pagrindines rekomendacijas, įtrauktas į aukšto lygio ekspertų grupės galutinę ataskaitą (žr. **07** dalį ir **I priedą**). Komisija teisingai nusprendė, kad ES taksonomijos parengimas (1 veiksmas) yra svarbiausias ir skubiausias veiksmas.

Priemonės, kuriomis atsižvelgiama į netvarios veiklos rūšių aplinkos apsaugos ir socialines sąnaudas, buvo nepakankamos

22 Nustatėme, kad veiksmų plane nebuvo konkretaus veiksmo, skirto netvarios veiklos rūšių aplinkos apsaugos ir socialinių sąnaudų klausimui spręsti (žr. **05** dalį), ir šio klausimo apskritai nebuvo nurodyta, nepaisant aukšto lygio ekspertų grupės galutinėje ataskaitoje jam teikiamos svarbos. Komisija rengia keletą priemonių, siekdama labiau atsižvelgti į išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitos žalos aplinkai (pavyzdžiui, oro taršos, triukšmo ar gamtinio kapitalo praradimo) aplinkosauginės sąnaudas. Šios priemonės galėtų padėti nukreipti finansus į tvarų investavimą. Informaciją apie kai kuriuos iš šių veiksmų pateikiame tolesnėse dalyse.

23 Kaip nurodyta mūsų ankstesnėje ataskaitoje, anglies dioksido kainos turėtų būti gana didelės, kad būtų galima suteikti tinkamų paskatų klimato srities veiksmų tikslams pasiekti²². 2020 m. Komisija pradėjo ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ATLPS) reformavimo darbą, kad 2030 m. būtų galima pasiekti 55 % ŠESD sumažinimo tikslą, o 2050 m. – ŠESD poveikio neutralumo tikslą²³. Pagal ES ATLPS, įmonės, dirbančios sunkiosios pramonės, elektros energijos ir šilumos gamybos bei komercinės aviacijos sektoriuose, turi gauti pakankamai apyvartinių taršos leidimų, kad padengtų

²² Audito Rūmai, „ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema: nemokamų leidimų paskirstymas turėjo būti tikslingesnis“, 2020 m.

²³ Komisija, *Climate change – updating the EU emissions trading system*, 2020 m.

savo išmetamą pernelyg didelį anglies dioksido kiekį²⁴. Anglies dioksido kaina nustatoma pagal šių leidimų paklausą ir pasiūlą. Kai kurie ekspertai pasiūlė įvesti vadinamuosius kainų intervalus arba bent jau minimalią išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kainą, kad būtų galima stabilizuoti ir palaipsniui didinti jų rinkos kainą²⁵. Kiti ekspertai teigia, kad esamos rinkos stabilumo priemonės iki šiol buvo aktualios, tačiau ateityje jas reikės peržiūrėti²⁶.

24 ES ATLPS šiuo metu apima tik apie 40 % išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio Europos ekonominėje erdvėje²⁷. Likusiai ŠESD kiekio daliai taikomas ES pastangų pasidalijimo reglamentas²⁸ ir valstybės narės yra atsakingos už ŠESD mažinimą tokiuose sektoriuose, kaip transporto ir pastatų, kurie abu susiję su išmetamų teršalų kiekio didėjimu²⁹. Tuo metu, kai buvo atliekamas auditas, 14 ES valstybių narių buvo paskelbusios arba įgyvendinusios vienokį ar kitokį anglies dioksido mokesčio arba apmokestinimo mechanizmą, tačiau tarp apimamų sektorių ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio kainų buvo didelių skirtumų³⁰. Europos Centrinio Banko duomenimis, nė vienas iš šių mechanizmų nesudarė sąlygų sistemingai didinti anglies dioksido kainų, kad būtų galima siekti nacionalinių išmetamųjų teršalų mažinimo tikslų³¹.

25 Jei kitose šalyse nebus lygiavertės anglies dioksido apmokestinimo tvarkos, kils pavojus, kad gamyba bus perkelta už ES ribų – į šalis, kuriose vykdoma ne tokia griežta klimato politika. Dėl tokio anglies dioksido nutekėjimo išmetamųjų teršalų kiekis apskritai gali padidėti, o ne sumažėti. Siekdama spręsti šiuos klausimus, Komisija pasiūlė imtis tolesnių veiksmų įdiegiant pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą³². Šiuo mechanizmu būtų siekiama užtikrinti, kad, nustatant

²⁴ Direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB.

²⁵ CERRE, *The COVID-19 crisis: a crash test for EU Energy and Climate Policies*, 2020 m.

²⁶ ERCST (2021) – *The Review of the Market Stability Reserve (MSR)*, 2021 m.

²⁷ Tarptautinė veiksmų anglies dioksido srityje partnerystė, *ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ES ATLPS)*, 2021 m.

²⁸ Reglamentas (ES) 2018/842, *Pastangų pasidalijimo reglamentas*, 2018 m.

²⁹ EAA, *Trends and projections in Europe 2020*, 2020 m.

³⁰ Taxfoundation.org, *Carbon Taxes in Europe*, 2020 m.

³¹ ECB, *The implications of fiscal measures to address climate change*, 2020 m.

³² COM(2019) 640 final, „Europos žaliasis kursas“, 2.1.1 skyrius.

importuojamų prekių kainą, būtų tiksliau atsižvelgiama į su jomis susijusio išmetamo anglies dioksido kiekį. Komisija planuoja paskelbti pasiūlymą dėl šio mechanizmo 2021 m. antrąjį ketvirtį³³.

26 Subsidijos produktams, dėl kurių išmetama daug anglies dioksido, taip pat suteikia pranašumo netvarios veiklos rūšims. Pavyzdžiui, kai kurios valstybės narės vis dar skiria subsidijas iškastiniam kurui, per metus vidutiniškai išleisdamos 55 milijardus eurų naftos, dujų ir anglių gavybos bei naudojimo subsidijavimui³⁴. Komisija paprašė valstybių narių savo nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose pateikti priemones iškastinio kuro subsidijoms palaipsniui panaikinti. Komisijos duomenimis³⁵, trylika valstybių narių³⁶ pranešė apie savo ketinimus parengti iškastinio kuro subsidijų laipsniško panaikinimo planus, bet iš jų tik šešios (Austrija, Ispanija, Latvija, Lietuva, Prancūzija ir Vokietija) nustatė planų parengimo terminus.

Daugelio veiksmų imtasi vėluojant ir prireikė tolesnių pastangų, kad jie būtų pradėti vykdyti

27 Dešimt veiksmų plano veiksmų yra suskirstyti į 27 priemones, kurioms nustatyti atskiri terminai, ir jos turėjo būti baigtos įgyvendinti vėliausiai iki 2019 m. pabaigos (žr. [II priedą](#)). Komisija pateikė pažangos, padarytos siekiant veiksmų plano tikslų, ataskaitą tik 2021 m. liepos mėn.

28 Mes apžvelgėme suplanuotų priemonių pobūdį ir jų įgyvendinimo būklę iki 2021 m. liepos 7 d. Iš mūsų apžvalgos matyti, kad, praėjus maždaug 18 mėnesių po termino, buvo baigta įgyvendinti 21 priemonė, o šešios dar buvo įgyvendinamos (įskaitant dvi pasikartojančias priemones). Vienuolikos iš 21 priemonės įgyvendinimas vėlavo, palyginti su veiksmų plane nustatytais terminais (žr. [1 lentelę](#)).

³³ Komisija, 2021 m. Komisijos darbo programa.

³⁴ Euractiv, *EU countries have „no concrete plans’ to phase out fossil fuel subsidies: report*, 2019 m.

³⁵ COM(2020) 950 final 2 priedas – Priedas. 2020 m. energetikos sąjungos būklės ataskaita, parengta pagal Reglamentą (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo.

³⁶ Austrija, Belgija, Bulgarija, Danija, Graikija, Ispanija, Italija, Latvija, Lietuva, Portugalija, Prancūzija, Suomija ir Vokietija.

1 lentelė. Veiksmų plano priemonių įgyvendinimas iki 2021 m. liepos mėn.

Veiksmai		Priemonės	
1 tikslas. Nukreipti kapitalo srautą į tvarias investicijas			
1	Sukurti aplinkos apsaugos požiūriu tvarios veiklos rūšių ES taksonomiją		1) Pasiūlymas dėl taksonomijos reglamento
			2) Klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos ES taksonomijos kriterijai
			3) Kitų aplinkos apsaugos tikslų ES taksonomijos kriterijai
2	Sukurti žaliųjų finansinių produktų standartus ir ženklumą		4) Techninės ekspertų grupės ataskaita dėl žaliųjų obligacijų standarto
			5) Deleguotasis aktas dėl žaliųjų obligacijų emisijų prospektų turinio
			6) ES ekologinio ženklo taikymo finansiniams produktams vertinimas
3	Skatinti investavimą į tvarius projektus		7) Pagerinti priemonių, skirtų tvariam investavimui remti, efektyvumą ir poveikį
4	Teikiant finansines konsultacijas atsižvelgti į tvarumą		8) Deleguotieji aktai dėl kliento tvarumo prioritetų investuojant investicinių įmonių ir draudimo produktų platintojų atveju
			9) ESMA gairės investavimo konsultantams ir portfelių valdytojams
5	Parengti tvarumo lyginamuosius indeksus		10) Deleguotasis aktas dėl aplinkos apsaugos, socialinių ir valdymo aspektų lyginamųjų indeksų metodikoje
			11) Sukurti prisitaikymo prie klimato kaitos lyginamąjį indeksą ir su Paryžiaus susitarimu suderintą lyginamąjį indeksą
			12) Techninės ekspertų grupės ataskaita dėl lyginamųjų indeksų
2 tikslas. Įtraukti tvarumą į rizikos valdymą finansų srityje			
6	Labiau integruoti tvarumą į reitingus ir rinkos tyrimus		13) Komisijos pažangos ataskaita dėl veiksmų, kuriuose dalyvauja kredito reitingų agentūros
			14) ESMA atliktas dabartinės praktikos kredito reitingų rinkoje vertinimas; ESMA gairės kredito reitingų agentūroms dėl aplinkos apsaugos, socialinių ir valdymo aspektų atskleidimo
			15) Tvarumo reitingų ir tyrimų studija
7	Patikslinti institucinių investuotojų ir turto valdytojų pareigas		16) Komisijos pasiūlymas dėl reglamento dėl su tvarumu susijusios informacijos atskleidimo finansinių paslaugų sektoriuje
8			17) Kapitalo reikalavimų bankams analizė ir potencialus kalibravimas

Veiksmai		Priemonės					
	Ištraukti tvarumą į prudencines taisykles	✓	18) EIOPA nuomonė apie tai, kaip draudikai gali prisidėti prie su klimato kaita susijusios rizikos nustatymo, įvertinimo ir valdymo				
3 tikslas. Skatinti didinti finansinės ir ekonominės veiklos skaidrumą ir atsižvelgti į ilgalaikę perspektyvą							
9	Stiprinti informacijos apie įmonių tvarumą atskleidimą	✓	19) Komisijos išvados dėl taisyklių dėl viešų įmonių ataskaitų dabartinės padėties (tinkamumo patikra)				
		✓	20) Nefinansinės informacijos atskleidimo gairių nuostatų, skirtų su klimatu susijusiai informacijai, peržiūra				
		✓	21) Komisijos pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo turto valdytojai ir instituciniai investuotojai įpareigojami atskleisti, kaip jie atsižvelgia į tvarumo veiksnius priimdami investicinius sprendimus				
		✓	22) Europos bendrovių ataskaitų laboratorijos Europos finansinės atskaitomybės patariamojoje grupėje (EFRAG) įsteigimas				
		↻	23) Pasikartojanti priemonė: Komisijos sistemingi prašymai EFRAG įvertinti naujų TFAS poveikį tvarioms investicijoms				
		✓	24) Komisijos prašymas EFRAG ištirti ilgalaikių netiesioginių investicijų alternatyvų vertinimą tikrąja verte				
		✗	25) Komisijos ataskaita dėl 9-ojo TFAS poveikio ilgalaikėms investicijoms				
10	Skatinti tvariai valdyti įmones ir mažinti trumparegiškumą kapitalo rinkose	✓	26) Galimų skatinimo tvariai valdyti įmones būdų vertinimas				
		✓	27) Ataskaita dėl nederamo trumpalaikio ESMA, EBI ir EIOPA daromo spaudimo				
✓	Įgyvendinta laiku	✓	Įgyvendinta vėluojant	✗	Dar neįgyvendinta	↻	Pasikartoja

Šaltinis: Audito Rūmai.

29 Nustatėme, kad Komisija neparengė laimėjimų vykdant veiksmų plano priemones stebėsenos ir ataskaitų apie juos teikimo rodiklių. Tai ypač svarbu, nes veiksmų plano sėkmė priklauso nuo priemonių, kurios yra savanoriškos, taikymo (žr. [II priedą](#)). Neturint tokių rodiklių, nebus galima stebėti jokios ES strategijos, skirtos finansavimui į tvarias investicijas nukreipti, pažangos ir vertinti jos rezultatų.

Buvo vėluojama parengti ES taksonomiją ir būtina išspręsti likusius neišspręstus klausimus, kad ją būtų galima visapusiškai taikyti

30 Prieš Komisijai pateikiant pasiūlymą dėl ES taksonomijos, kai kurios valstybės narės bandė švelninti ekologinio manipuliavimo riziką kurdamos savo pačių

taksonomijas, kuriose buvo taikomi skirtingi ženkliniai ir standartai³⁷. Už ES ribų kai kurios šalys kuria savo tvaraus finansavimo taksonomijas, kai kuriais atvejais paskatintos ES nuveikto darbo³⁸. ES taksonomija buvo sumanyta kaip sistema, pagal kurią, remiantis moksliniais įrodymais, klasifikuojamas ekonominės veiklos rūšių tvarumas. Ji sukurta visų pirma tam, kad ją taikytų vertybinių popierių ir obligacijų emitentai, instituciniai investuotojai, turto valdytojai ir kiti finansų rinkų dalyviai, kurie siūlo finansinius produktus ES, taip pat centriniai bankai³⁹ (žr. **1 langelį**). Be to, ją gali naudoti viešos institucijos savo veiklos tvarumui klasifikuoti.

1 langelis

ECB politika siekiama remti su ES taksonomija suderintų obligacijų naudojimą

Europos Centrinis Bankas priėmė sprendimą, kad nuo 2021 m. sausio 1 d. obligacijas, kurių kuponai susieti su ES taksonomija arba tam tikrais darnaus vystymosi tikslais, bus galima naudoti kaip užtikrinimo priemonę (turtą, kuriuo užtikrinama skola)⁴⁰. Ši priemonė galėtų paskatinti naudoti ES taksonomijos reikalavimus atitinkančias obligacijas, jei obligacijos turi su taksonomija susietą pagrindinį veiklos rezultatų rodiklį⁴¹.

31 Komisija nusprendė ES taksonomiją nustatyti ES reglamentu, kuriuo nustatomas pagrindas, ir keletu Komisijos priimtų teisės aktų, kuriais patikslinami ES taksonomijos kriterijai, taikomi tikrinant ekonominės veiklos aplinkosauginį tvarumą. ES taksonomija apima šešis aplinkos tikslus (žr. **4 diagramą**). Tvaria veikla turi būti svariai prisidedama prie bent vieno iš jų ir nesukeliama reikšminga žala nė vienam iš likusių penkių aplinkos tikslų.

³⁷ Europos Parlamentas, *Sustainable finance – EU Taxonomy*.

³⁸ Tarptautinė tvaraus finansavimo platforma, *Annual Report*, 2020 m. spalio mėn.

³⁹ TEG, *Taxonomy: Final report of the Technical Expert Group on Sustainable Finance*, 2020 m., p. 26–50.

⁴⁰ ECB, *ECB to accept sustainability-linked bonds as collateral*, 2020 m.

⁴¹ Fitch Ratings, *ECB's Green Bonds Buying to Boost Eligible Issuers' Liquidity*, 2020 m.

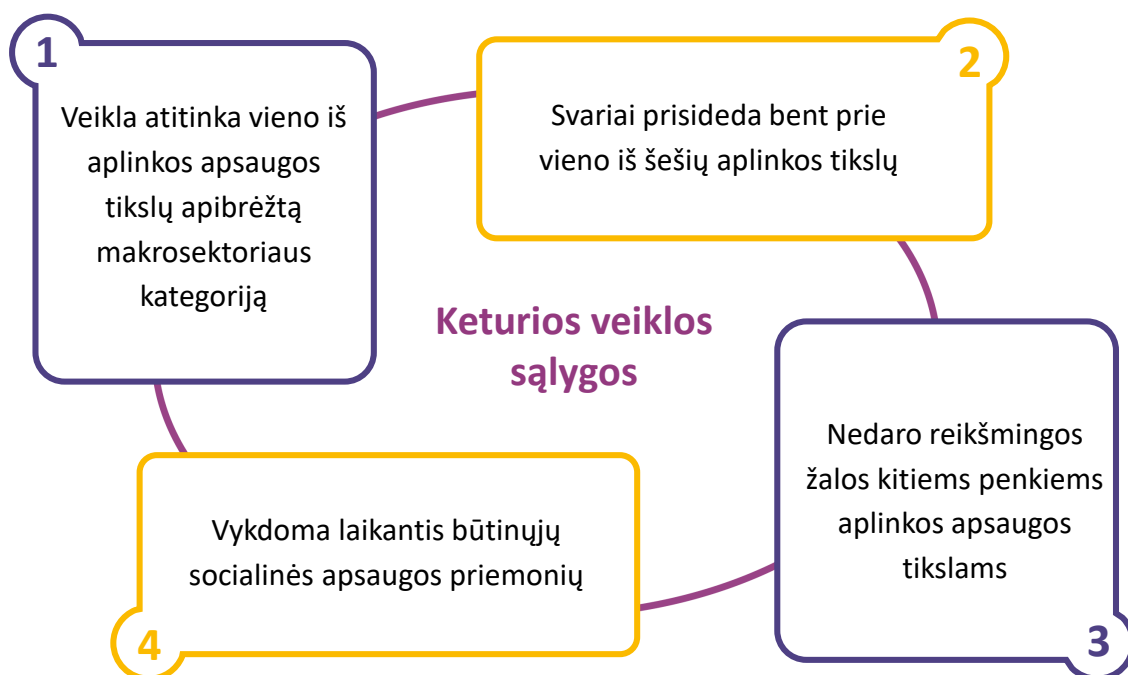
4 diagrama. Šeši ES taksonomijos aplinkos tikslai

Šaltinis: Audito Rūmai.

32 Tam, kad ekonominė veikla būtų laikoma aplinkos atžvilgiu tvaria pagal ES taksonomijos reglamentą, ji turi atitikti keturias sąlygas, nurodytas **5 diagramoje**.

5 diagrama. Keturios sąlygos, kurias turi atitikti veikla, kad ji būtų laikoma aplinkos požiūriu tvaria

Šaltinis: Audito Rūmai.

33 Ilgainiui veiklos rūšių, kurias apima ES taksonomija, sąrašas gali keistis. Taksonomijos reglamente pripažįstamas poreikis reguliariai peržiūrėti veiklos rūšių sąrašą ir jų atitinkamus kriterijus, atsižvelgiant į reglamentavimo pokyčius ir technologines naujoves. **6 diagramoje** toliau pateikti su ES taksonomija suderintų veiklos rūšių, svariai prisidedančių prie klimato kaitos švelninimo, pavyzdžiai.

6 diagrama. Veiklos rūšys, kurios pagal ES taksonomiją laikomos svariai prisidedančiomis prie klimato kaitos švelninimo

Svarus indėlis Klimato kaitos švelninimas

1

Mažai anglies dioksido išskirianti veikla

Suderinamumas su nuliniu anglies dioksido išskyrimu iki 2050 m.

- Netaršus transportas
- Anglies dioksido beveik neišskirianti elektros energijos gamyba
- Miško įveisimas

2

Perėjimo veikla

Prisidėjimas prie anglies dioksido poveikio neutralumo iki 2050 m., bet šiuo metu nėra arti nulinio taršos lygio tikslo

- Pastatų renovacija
- Elektros energijos gamyba < 100 g CO₂/kWh
- Automobiliai < 50 g CO₂/kWh

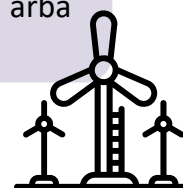

3

Sąlygas sudaranti veikla

Sudaranti sąlygas mažai anglies dioksido išmetančiai veiklai arba reikšmingam išmetamų teršalų sumažinimui

- Vėjo jėgainių gamyba
- Mokslinė ir techninė veikla klimato kaitai švelninti

Šaltinis: Audito Rūmai.

34 Nustatėme, kad rengiant ES taksonomiją buvo gerokai vėluojama. Nors Taksonomijos reglamentas buvo pasiūlytas, kaip Komisija planavo, 2018 m. gegužės mėn., ES teisėkūros institucijos jį priėmė tik 2020 m. birželio mėn. Vėluojant rengti ES taksonomiją buvo daromas neigiamas poveikis kitų veiksmų plano priemonių, kurioms būtina aiški „tvarumo“ apibrėžtis, visų pirma tvarumo, susijusio su informacijos atskleidimu ir finansinių produktų ženklinimu, įgyvendinimui. 2021 m. birželio mėn. Komisija priėmė teisės aktą dėl ES klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos taksonomijos kriterijų. Jis turėtų įsigalioti 2022 m. sausio mėn. Kalbant apie kitus

keturis ES taksonomijoje išdėstyti aplinkos tikslus, Komisija paskyrė naują ekspertų grupę (Tvaraus finansavimo platformą⁴²), kuri iki 2021 m. gruodžio pabaigos turi parengti pasiūlymą, kad teisės aktai įsigaliotų 2023 m. sausio mėn. Šios platformos ekspertai taip pat teikia ataskaitą Komisijai dėl ES taksonomijos išplėtimo, apimant socialinius tikslus ir būtinųjų socialinės apsaugos priemonių laikymąsi⁴³. Be to, Komisija konsultuojasi ir su valstybių narių ekspertų grupe, kurią sudaro 27 ES šalių ekspertai.

IV priede apibendrinamas ES taksonomijos įdiegimo tvarkaraštis.

35 Ir mūsų atliktoje analizėje, ir suinteresuotųjų subjektų atsiliepimuose⁴⁴ pabrėžiama, kad tam tikrų svarbių veiklos rūšių ir reikšmingą poveikį aplinkai darančių technologijų tvarumas dar turi būti nustatytas, pavyzdžiui, žemės ūkio veiklos, elektros energijos gamybos iš gamtinių dujų⁴⁵ ir branduolinės energijos (žr. **2 langelį**).

2 langelis

ES taksonomija ir branduolinė energija

ES taksonomijos kriterijus rengianti techninė ekspertų grupė rado įrodymų dėl galimo branduolinės energijos indėlio mažinant išmetamų teršalų kiekį. Tačiau **ekspertai negalėjo padaryti išvados, kad branduolinė energija nedaro reikšmingos žalos kitiems aplinkos tikslams**. Jie rekomendavo imtis papildomo techninio darbo branduolinės energijos aspektams, susijusiems su reikšmingos žalos nedarymu, išsiaiškinti prieš įtraukiant ją į ES taksonomiją⁴⁶. 2021 m. kovo 29 d. Jungtinis tyrimų centras (JRC) paskelbė išsamų techninį branduolinės energijos vertinimą⁴⁷, remdamasis Taksonomijos reglamento reikšmingos žalos nedarymo kriterijais, į kurį atsižvelgia Komisija.

⁴² Komisija, Tvaraus finansavimo platforma.

⁴³ Komisija, Tvaraus finansavimo platforma. Techninis darbas: pogrupiai.

⁴⁴ Komisija, Atsiliepimai: Tvarus finansavimas. ES žaliųjų investicijų klasifikavimo sistema.

⁴⁵ Komisijos deleguotasis reglamentas, kuriuo papildomas Reglamentas (ES) 2020/852 nustatant techninės analizės kriterijus dėl svaraus prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos kriterijų, 2021 m.

⁴⁶ TEG, *Taxonomy Report: Technical Annex*, 2020 m.

⁴⁷ JRC, *Technical assessment of nuclear energy with respect to the „do no significant harm“ criteria of Regulation (EU) 2020/852 („Taxonomy Regulation“)*, 2021 m.

36 Nustatėme riziką, kad ES taksonomija nebus labai veiksminga remiant ES įsipareigojimus iki 2050 m. pasiekti ŠESD poveikio neutralumą⁴⁸, jei deleguotaisiais aktais bus susilpninti mokslu grindžiami kriterijai, kuriuos siūlo Techninė ekspertų grupė⁴⁹. Visų pirma pastebėjome, kad 2020 m. Komisijos pasiūlymas⁵⁰, kuriuo tam tikros elektros gamybos jėgainės, kuriose naudojamos gamtinės dujos, priskiriamos prie tvarių, prieštarauja Techninės ekspertų grupės pasiūlymui. Taip pat Komisijos pasiūlyme joms nekeliamas ekspertų pasiūlytas reikalavimas iki 2050 m. pasiekti ŠESD poveikio neutralumą. Komisija į 2021 m. balandžio mėn. paskelbtą deleguotojo akto projektą laikinai neįtraukė ES taksonomijos kriterijų elektros gamybos jėgainėms, kuriose naudojamos gamtinės dujos, bet planuoja juos įtraukti vėliau 2021 m.⁵¹

37 ES taksonomijos ir ženklavimo sistemų indėlis į privačių finansų nukreipimą į tvarias investicijas taip pat priklausys būsimos raidos. Pagal Taksonomijos reglamentą, ES taksonomijoje ateityje gali būti nustatyti kriterijai veiklos rūšims, kurios reikšmingai kenkia aplinkai (rudoji taksonomija), taip pat kriterijai, susiję su kitais tvarumo tikslais, įskaitant socialinius tikslus (socialinė taksonomija)⁵². Savanoriškas reglamento taikymas gali sudaryti sunkumų, nes iki šiol Taksonomijos reglamento ir deleguotųjų aktų, skirtų tik dviem iš šešių aplinkos tikslų, apimtis viršija 500 puslapių⁵³. Komisija rengia skaitmenines priemones, siekdama palengvinti ES taksonomijos naudojimą ir tvarumo ataskaitų teikimą⁵⁴.

⁴⁸ TEG, *Taxonomy: Final report of the Technical Expert Group on Sustainable Finance*, 2020 m., p. 53.

⁴⁹ 123 mokslininkų laiškas, *How will the European Union's Green Deal protect our future if its definitions of Greenness are not aligned with its own ambition of net zero greenhouse gases by 2050?*

⁵⁰ Komisija, *Tvarus finansavimas. ES žaliųjų investicijų klasifikavimo sistema*, 2020 m., I priedas, p. 112.

⁵¹ Komisija, *Tvaraus finansavimo dokumentų rinkinys*, 2021 m.

⁵² Taksonomijos reglamentas, *Reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo*, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088, 59 konstatuojamoji dalis.

⁵³ Komisijos *deleguotasis aktas, kuriuo nustatomi ES taksonomijos kriterijai klimato kaitai*, 2021 m.

⁵⁴ Komisija, *EU Taxonomy Compass*.

Komisija padarė tam tikrą pažangą gerindama investuotojams skirtą informaciją apie tvaraus finansavimo galimybes

38 Veiksmų plano 2, 4 ir 5 veiksmams siekiama sukurti priemones, pagal kurias investuotojai būtų informuojami apie tvarias finansavimo galimybes ir būtų naudojama ES taksonomija. Tokios priemonės gali skatinti institucinius investuotojus, pavyzdžiui, pensijų fondus, nukreipti finansavimą į tvarias investicijas (žr. **3 langelį**).

3 langelis

Pensijų fondai turi didžiulį ilgalaikių tvarių investicijų potencialą

Pensijų fondai, kurie dažnai yra pusiau viešieji subjektai, atlieka svarbų vaidmenį tvaraus finansavimo rinkoje. Jie turi išskirtinį potencialą ilgam laikotarpiui investuoti daug turto⁵⁵.

Turtas 2018 m. pabaigoje

Fjärde AP-Fonden (AP4) Švedijoje yra vienas iš pirmųjų pensijų fondų, kuris įgyvendina investicijų į mažo anglies dioksido kiekio technologijas strategiją, pavyzdžiui. Pagal šio pensijų fondo 2020 m. metinę ataskaitą, su jo biržinių nuosavybės vertybinių popierių portfeliu susijusių išmetamų CO₂ kiekis nuo 2010 m. sumažėjo 48 %. AP4 tikslas – išmetamus teršalus nuo dabartinio lygio toliau mažinti perpus ir vėliausiai iki 2040 m. pasiekti ŠESD poveikio neutralumą⁵⁶.

39 Standartų ir ženklavimo kūrimo veiksmu (2 veiksmas) siekiama spręsti problemą, susijusią su tuo, kad kai kurie finansiniai produktai yra paženklinami kaip „tvarūs“ ir „žalieji“, nors jie daro reikšmingą žalą aplinkai. Tokio ekologinio manipuliavimo rizika yra vienas iš pagrindinių susirūpinimų keliančių veiksnių instituciniams investuotojams ir jų klientams, kurie nori investuoti tvariai, ir viena iš pagrindinių priežasčių, dėl kurios sukurti įvairūs ženklai, pavyzdžiui, *TEEC Label* Prancūzijoje, *FNG Siegel* Vokietijoje ir *LuxFLAG* Liuksemburge⁵⁷.

⁵⁵ IRENA, *Mobilising Institutional Capital for Renewable Energy*, 2020 m.

⁵⁶ *Fjärde AP-Fonden*, *Annual report 2020*, 2021 m.

⁵⁷ Europos Parlamentas, *Sustainable finance – EU Taxonomy*.

40 2019 m. Techninė ekspertų grupė rekomendavo sukurti ES taksonomijos kriterijais pagrįstą savanorišką ES žaliųjų obligacijų standartą⁵⁸, siekiant sumažinti ekologinio manipuliavimo riziką ir skatinti tarpvalstybines investicijas. Komisija pateikė pasiūlymą dėl ES žaliųjų obligacijų standarto 2021 m. liepos 6 d.⁵⁹ Šiuo metu, nepaisant to, kad ES pirmąją leisdama žaliasias obligacijas, jų rinkos vertė yra maža (žr. [4 langelį](#)). Be to, Komisija planuoja skolintis iki 250 milijardų eurų išleisdama žaliasias obligacijas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonei (EGADP) finansuoti⁶⁰.

⁵⁸ TEG, *Report on EU Green Bond Standard*, 2019 m.

⁵⁹ Komisija, *Proposal for a standard for European green bonds*, 2021 m.

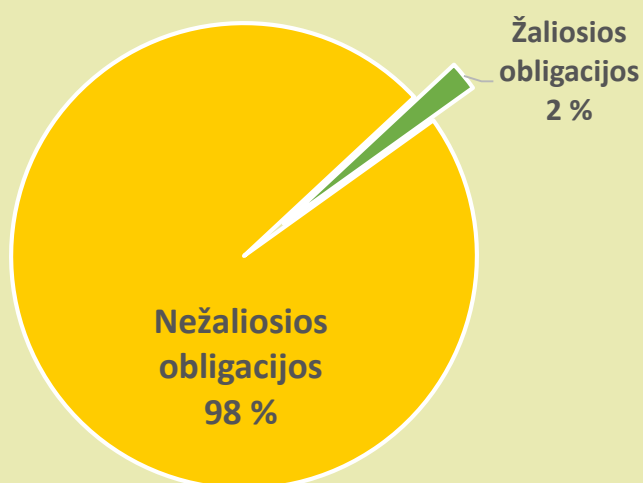
⁶⁰ Komisija, *Presentation of the NextGenerationEU – Funding strategy to finance the Recovery Plan for Europe*, 2021 m.

4 langelis

ES žaliųjų obligacijų rinka yra pirmaujanti, bet jų vertė – maža

2007 m. Liuksemburgo vertybinių popierių birža į savo sąrašą įtraukė pirmąją rinkai skirtą žaliąją obligaciją – Europos investicijų banko klimato apsaugos obligaciją⁶¹. 2020 m. Europoje išleista 48 % visų tais metais pasaulyje išleistų žaliųjų obligacijų, jų vertė sudaro 156 milijardus eurų. 27 ES valstybių narių subjektai iš viso turėjo 21 trilijono eurų vertės neapmokėtų obligacijų, iš kurių 2020 m. pabaigoje žaliosios obligacijos⁶² sudarė 422 milijardus eurų, arba tik 2 %⁶³. Nepaisant to, kad emisijų skaičius didėja, žaliosios obligacijos ES vis dar yra ribinis finansinis produktas.

Žaliųjų obligacijų dalis tarp visų 27 ES valstybių narių subjektų neapmokėtų obligacijų 2020 m. pabaigoje

Šaltinis: Audito Rūmai.

41 Kalbant apie kitus finansinius produktus (t. y. investicijų fondus, gyvybės draudimo produktus ir indėlius), Jungtinis tyrimų centras parengė kriterijų, pagal kuriuos ES ekologinio ženklo naudojimas būtų susietas su ES taksonomija, projektą⁶⁴. Komisija planuoja šiuos kriterijus priimti iki 2022 m. pradžios.

⁶¹ Liuksemburgo vertybinių popierių birža, *A pioneer in green finance*, 2021 m.

⁶² Obligacijų emitento priskirtos žaliosioms obligacijoms.

⁶³ Klimato obligacijų iniciatyva, *Sustainable Debt Global State of the Market 2020*, 2021 m.

⁶⁴ Komisija, *Retail financial products*; Komisija, *Climate & Company* ir partneriai, *Testing draft EU ecolabel criteria on UCITS equity funds*, 2020 m.

42 Kalbant apie ES taksonomijos praktinį panaudojimą finansinių produktų standartams ir ženkliniui, dar yra daug neaiškumo dėl to, kaip įrodyti atitiktį ES taksonomijai. Šį klausimą Komisija iškėlė 2020 m. viešose konsultacijose dėl atnaujintos tvaraus finansavimo strategijos⁶⁵. Suinteresuotieji subjektai apskritai sutiko, kad ES žaliųjų obligacijų tikrintojams turėtų būti suteiktas leidimas ES lygmeniu. Dėl ES ekologinio ženklo naudojimo finansiniams produktams paminėtina, kad vis dar neaišku ir tai, kokią funkciją prižiūrint kompetentingas įstaigas, tvirtinančias su ES taksonomija susieto ES ekologinio ženklo naudojimą, vykdys, pavyzdžiui, Komisija arba Europos priežiūros institucijos.

43 Standartų taikymas ir ženklavimas yra ne vienintelis būdas skatinti investuotojus tvariai investuoti. Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija kaip gerą patirtį rekomenduoja teikiant investavimo konsultacijas atsižvelgti į tvarumo aspektus⁶⁶. 2019 m. antrąjį ketvirtį planuotus priimti Komisijos deleguotuosius reglamentus, pagal kuriuos reikalaujama privalomai apsvarstyti mažmeninių klientų tvarumo prioritetus (4 veiksmas), Komisija priėmė 2021 m. balandžio mėn.⁶⁷

44 Komisijos techninės ekspertų grupės nuomone, investuotojams trūksta anglies dioksido pėdsako mažinimo lyginamųjų indeksų, pagal kuriuos jie, pavyzdžiui, gautų informacijos apie su Paryžiaus susitarimu suderintų investicijų grąžą⁶⁸. 2019 m., remdamasi ekspertų grupės ataskaita dėl klimato lyginamųjų indeksų⁶⁹, Komisija sukūrė ES su Paryžiaus susitarimu suderintą klimato indeksą ir ES prisitaikymo prie klimato kaitos indeksą⁷⁰ (5 veiksmas).

⁶⁵ Komisija, *Summary Report of the Stakeholder Consultation on the Renewed Sustainable Finance Strategy*, 2020 m.

⁶⁶ ESMA, *Guidelines on certain aspects of the MiFID II suitability requirements*, 2018 m.

⁶⁷ Komisija, *Sustainable finance – obligation for insurance firms & brokers to advise clients and social environmental aspects*.

⁶⁸ TEG, *Interim Report on Benchmarks*, 2019 m., p. 11.

⁶⁹ TEG, *TEG Final Report on Climate Benchmarks and Benchmarks' ESG Disclosures*, 2019 m.

⁷⁰ Reglamentas (ES) 2019/2089 dėl ES prisitaikymo prie klimato kaitos lyginamųjų indeksų, ES su Paryžiaus susitarimu suderintų lyginamųjų indeksų ir su tvarumu susijusios lyginamųjų indeksų informacijos atskleidimo.

Tvarumo rizikos poveikis privačiam sektoriui bus neaiškus iki tol, kol visiškai įsigalios nauji ES informacijos atskleidimo reikalavimai

45 Siekdama pagerinti esamus informacijos apie tvarumą atskleidimo reikalavimus, Komisija ėmėsi kurti naują ES lygmens sistemą finansų sektoriui ir įmonėms, įgyvendinama 7 ir 9 veiksmus. Investuotojams ir priežiūros institucijoms finansų sektoriuje vis dar trūksta informacijos apie tvarumo rizikos poveikį įvairiems subjektams ir apie investicijų poveikį aplinkai ir visuomenei. Šis informacijos stygius trukdo tvariam investavimui ir kelia riziką, kad atsiras neišnaudojamo turto. Be to, jis užkerta kelią suinteresuotiesiems subjektams ir pilietinei visuomenei reikalauti įmonių atskaitomybės už daromą žalą aplinkai ir visuomenei⁷¹.

46 Prieš imantis veiksmų šiuo klausimu ES lygmeniu, buvo vykdomos svarbios nacionalinės iniciatyvos. Pavyzdžiui, pagal 2015 m. Prancūzijos perėjimo prie žaliojo ekonomikos augimo aktą⁷² buvo reikalaujama, kad instituciniai investuotojai atskleistų informaciją apie savo investicijų poveikį klimatui ir įvertintų su klimatu susijusios rizikos poveikį. Tarptautiniu lygiu Finansinio stabilumo taryba įkūrė specialios paskirties grupę dėl su klimatu susijusios informacijos atskleidimo⁷³. 2017 m. ši specialios paskirties grupė rekomendavo, kad finansiniai ir nefinansiniai rinkos dalyviai turėtų atskleisti su klimatu susijusią finansinę informaciją apie savo valdymą, strategiją, rizikos valdymą ir tikslus⁷⁴. 2019 m. Komisija specialios paskirties grupės rekomendacijas įtraukė į savo gaires dėl su klimatu susijusios informacijos atskleidimo pagal Nefinansinės informacijos atskleidimo direktyvą⁷⁵, bet šios gairės buvo neprivalomos ir pagal jas teikiama informacija yra netolygi (žr. tolesnę **48** dalį).

47 ES reglamentas, kuriuo nustatomi informacijos apie tvarumą atskleidimo įpareigojimai konkrečiai finansinių paslaugų sektoriui⁷⁶ (9 veiksmas), buvo priimtas

⁷¹ Europos Komisija, [Poveikio vertinimas, pridedamas prie pasiūlymo dėl direktyvos dėl įmonių informacijos apie tvarumą teikimo](#), 2021 m.

⁷² *Ministère de la transition écologique, Le reporting extra-financier des investisseurs*, 2019 m.

⁷³ *Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), 2020 Status Report*, 2020 m.

⁷⁴ TCFD, *Final Report, Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures*, 2017 m.

⁷⁵ Oficialusis leidinys C 209/1, 2019 6 20, Nefinansinių ataskaitų teikimo gairės. Papildomas dokumentas dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo.

⁷⁶ Reglamentas (ES) 2019/2088 dėl su tvarumu susijusios informacijos atskleidimo finansinių paslaugų sektoriuje

2019 m., praėjus ketveriems metams po novatoriškų Prancūzijos nacionalinės teisės reikalavimų. Kad jis būtų visapusiškai įgyvendintas, Komisija dar turi priimti techninius standartus⁷⁷. Pagal reglamentą, valstybės narės užtikrina, kad jų kompetentingos institucijos turėtų visus būtinus priežiūros ir tyrimo įgaliojimus stebėti, kaip finansų rinkos dalyviai laikosi informacijos atskleidimo reikalavimų. Nustatėme, kad kol kas Komisija valstybėms narėms nepateikė pakankamų gairių, kaip prižiūrėti reglamento taikymą.

48 Siekdama sustiprinti įmonių informacijos apie tvarumą atskleidimą ne vien finansų įstaigoms (9 veiksmas), Komisija planavo spręsti Nefinansinės informacijos atskleidimo direktyvos trūkumus pateikdama naują pasiūlymą. Šiuo metu tik tam tikros didelės įmonės, kuriose dirba daugiau nei 500 darbuotojų, patenka į direktyvos taikymo sritį, o informacijos atskleidimo auditas nėra privalomas⁷⁸. Savo 2019 m. tvarumo ataskaitų apžvalgoje⁷⁹ nurodėme, kad kai kurios valstybės narės užsimojo plačiau, nei numatoma direktyvos, ir išplėtė jos taikymo sritį ir (arba) pareikalavo nefinansinės informacijos išorės audito.

49 2021 m. balandžio mėn. Komisija paskelbė teisėkūros pasiūlymą dėl įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyvos, kuria iš dalies keičiama Nefinansinės informacijos atskleidimo direktyva. Pasak Komisijos, šis pasiūlymas turėtų apimti maždaug 49 000 biržinių įmonių, palyginti su 11 700 įmonių šiuo metu. Jame numatyta parengti Europos nefinansinės informacijos atskleidimo standartus, kuriuos remtų Europos finansinės atskaitomybės patariamoji grupė, ir juo remiamos standartizavimo pasauliniu mastu iniciatyvos, grindžiamos Klimato srities finansinės informacijos atskleidimo darbo grupės nuveiktu darbu⁸⁰. Pasiūlymu taip pat sprendžiama viena iš pagrindinių problemų, nustatytų mūsų 2019 m. tvarumo ataskaitų apžvalgoje, – auditorių dalyvavimas. Jame nustatyta, kad išorės auditu užtikrinamas ribotas patikrinimas dėl atskleistos informacijos apie tvarumą. Anot Komisijos, dar nėra įmanoma pateikti pagrįsto patikinimo, kaip reikalaujama finansinių ataskaitų atveju, nes nėra atitinkamų audito standartų⁸¹. Nei pagal Taksonomijos reglamentą, nei pagal

⁷⁷ EPI, *Final Report on draft Regulatory Technical Standards*, 2021 m.

⁷⁸ Direktyva 2014/95/ES dėl tam tikrų didžiųjų įmonių ir grupių nefinansinės ir įvairovės informacijos atskleidimo.

⁷⁹ Audito Rūmai, „Tvarumo ataskaita. ES institucijų ir agentūrų pažangos įvertinimas“, 2019 m.

⁸⁰ Klimato srities finansinės informacijos atskleidimo darbo grupė.

⁸¹ Komisija, Klausimai ir atsakymai: pasiūlymas dėl įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyvos, 2021 m. balandžio 21 d.

Nefinansinės informacijos atskleidimo direktyvą nėra reikalaujama, kad ne korporacinės viešojo sektoriaus institucijos teiktų informaciją apie savo veiklos tvarumą, nebent tokios įmonės valstybių narių būtų apibrėžtos kaip viešojo intereso įmonės.

50 Kalbant apie finansinę atskaitomybę, dar nebuvo keičiami tarptautiniai apskaitos standartai, kad būtų atsižvelgta į su klimato kaita susijusius aspektus ir sureaguota į investuotojų raginimus⁸². Vis dėlto Tarptautinių apskaitos standartų valdyba parengė mokomąją medžiagą apie tai, kaip ataskaitas teikiančios įmonės galėtų atsižvelgti į su klimatu susijusius aspektus pagal dabartinius finansinės atskaitomybės standartus.

Ilgalaikiam investavimui palankios priemonės vis dar yra parengiamojo pobūdžio ir nepateiktas joks teisėkūros pasiūlymas

51 Komisijos priemonės pagal 10 veiksmą skirtos trumparegiškumo priežastims finansų sektoriuje nustatyti.

52 Veismų plane yra kiti trys veiksmai, kuriais gali būti skatinamas ilgalaikis tvarus investavimas. Jie susiję su geresniu tvarumo integravimu į reitingus ir rinkos tyrimus (6 veiksmas), tvarumo įtraukimu į prudencines taisykles (8 veiksmas) ir alternatyvių apskaitos metodų ilgalaikėms netiesioginėms investicijoms tyrimu (viena iš 9 veiksmo priemonių). Į šiuos veiksmus įeina tyrimai, analizė, konsultacijos ir galimų sprendimų svarstymai. Išsamesnė informacija apie kiekvieną veiksmą įtraukta į *III priedą*.

53 Aukšto lygio ekspertų grupė tvarių finansų klausimais savo galutinėje ataskaitoje pažymėjo, kad daugelis įmonių mano, jog 9-asis tarptautinis finansinės atskaitomybės standartas⁸³ (9-asis TFAS) turi neigiamą poveikį ilgalaikiam investicijų į nuosavą kapitalą finansavimui. Veismų plane Komisija įsipareigojo iki 2018 m. pabaigos parengti ataskaita dėl 9-ojo TFAS poveikio ilgalaikėms investicijoms. Iki šiol Komisija tokios ataskaitos nėra parengusi. 9-asis TFAS gali būti keičiamas nuo ES nepriklausomos Tarptautinių apskaitos standartų valdybos (TASV) sprendimu. Komisija apie savo susirūpinimą pranešė TASV. Šiuo metu Komisija nemano, kad šis klausimas yra skubus, nes įmonės, kurios gali patirti didžiausią poveikį (draudimo įmonės) gali pasirinkti atidėti 9-ojo TFAS taikymą iki 2023 m.⁸⁴

⁸² Aukšto lygio ekspertų grupės tvarių finansų klausimais galutinė ataskaita, 2018 m., p. 57.

⁸³ <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/>

⁸⁴ Komisija, „ES sistemos, pagal kurią įmonės teikia viešas ataskaitas, tinkamumo patikra“, 2021 m. balandžio mėn.

ES finansinė parama investicijoms nėra grindžiama nuosekliais tvarumo kriterijais

54 Šiame skyriuje vertiname, ar veiksmų plane sprendžiami kai kurių tvarių investicijų didesnės rizikos ir sąnaudų klausimai ir turimų tvarių projektų trūkumas (žr. **05** dalį). Be to, nagrinėjame, kaip ES taiko tvaraus finansavimo gerą patirtį 2014–2020 m. DFP ir 2021–2027 m. DFP. Apibūdiname: a) EIB vaidmenį finansuojant klimato srities veiksmus ir aplinkosauginį tvarumą; b) kaip ESIF lėšomis buvo remiamos ir kaip programa „InvestEU“ tikimasi remti ir aprėpti sritis, kuriose tvarus investavimas yra reikalingiausias, ir c) ES dotacijomis finansuojamų investicijų tvarumo vertinimo susitarimus.

EIB atlieka svarbų vaidmenį tvaraus finansavimo srityje

55 Nagrinėdami ESIF paramą tvarioms investicijoms, vertinome, kokį vaidmenį EIB atlieka tvaraus finansavimo srityje. Pirmą, tikrinome, ar EIB palankiomis sąlygomis teikia finansavimą tvariems projektams. Antra, aiškinomės, ar EIB padeda sumažinti kitų investuotojų tvarių investicijų riziką ir sąnaudas. Trečia, nagrinėjome kitus būdus, kuriais EIB skatina taikyti tvaraus finansavimo principus.

EIB palankiomis sąlygomis teikia finansavimą veiksmų klimato kaitos srityje projektams

56 2012–2020 m. laikotarpiu EIB pranešė apie 197 milijardų eurų finansavimą, kuriuo parėmė 670 milijardų eurų investicijas į projektus, kuriais saugoma aplinka, mažinamas išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis ir šalims padedama prisitaikyti prie klimato kaitos poveikio⁸⁵. EIB siekia iki 2025 m. 50 % padidinti klimato srities veiksmų ir aplinkosauginio tvarumo finansavimo dalį, ir 2021–2030 m. laikotarpiu EIB finansavimas turėtų sudaryti 292 milijardus eurų. EIB grupės tikslas – šiuo laikotarpiu paremti 1 trilijoną eurų investicijų į klimato srities veiksmus ir aplinkos apsaugą⁸⁶ (žr. **2 lentelę**). Paremtos investicijos apima ESIF ir programos „InvestEU“ indėlį, klimato srities veiksmų ir aplinkos tvarumo finansavimą, kurį teikia Europos investicijų fondas (EIF)⁸⁷, kartu su kitu privačiuoju ir viešuoju bendru remiamų projektų finansavimu. EIB nepaskelbė išsamesnio savo prognozių suskirstymo pagal klimato ir aplinkos tikslus. Kalbant apie ESIF remiamą finansavimą, EIB dažnai siūlė finansavimą

⁸⁵ EIB grupė, *Climate and Environmental Sustainability*.

⁸⁶ EIB grupė, *Climate Bank Roadmap 2021–2025*, 2020 m.

⁸⁷ EIF, *EIF Operational Plan 2021–2023*, p. 11.

geresnėmis sąlygomis (pavyzdžiui, palankesnes palūkanų normas ar ilgesnius grąžinimo terminus), nei paskolos gavėjas būtų galėjęs gauti rinkoje.

2 lentelė. EIB remiamas finansavimas ir investavimas klimato ir aplinkos srityse (milijardais eurų)

Laikotarpis	2012–2020	2021–2030 (numatoma)
EIB		
Visas finansavimas per laikotarpį	599	630**
Finansavimas klimato ir aplinkos srityse	197*	292**
<i>Iš kurio ESIF / „InvestEU“ veiksmas klimato kaitos srityje</i>	19	23**
EIF		
Visas finansavimas per laikotarpį	84	100**
Finansavimas klimato ir aplinkos srityse	Nestebimas	10**
EIB ir EIF		
Visos paremtos investicijos klimato ir aplinkos srityse (įskaitant ESIF / „InvestEU“ ir kitą privatųjį ir viešąjį bendrą finansavimą)	670*	1 000

* 2012–2020 m. laikotarpiu buvo stebimi tik veiksmas klimato kaitos srityje ir apie juos teikiamos ataskaitos. Šiuo laikotarpiu tai sudarė 171 milijardą eurų. Visi klimato kaitos ir aplinkos apsaugos duomenys apima numatomą sumą aplinkos apsaugai, nenaudojant oficialios stebėjimo sistemos ir apibrėžčių, kurios bus taikomos nuo 2021 m.

** Apskaičiuota Audito Rūmų, naudojant tuos pačius skaičius, kurie buvo naudojami EIB ir EIF veiklos planų tikslams 2021–2023 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis EIB grupės duomenimis.

EIB tikrina, ar laikomasi aplinkos apsaugos ir socialinių standartų

57 Nagrinėjome EIB aplinkos apsaugos ir socialinės srities išsamaus patikrinimo procedūras, kurios taikomos ESIF veiklai, siekiant įvertinti, kaip EIB užtikrina, kad ESIF projektai būtų tvarūs. Atrinkę 12 ESIF projektų, tikrinome, kaip tos procedūros buvo taikomos praktiškai.

58 Nustatėme, kad investicijų, darančių reikšmingą poveikį aplinkai ir visuomenei, atveju EIB vertina, ar yra laikomasi aplinkos apsaugos ir socialinių standartų, ir tai yra

viena iš sutarties sąlygų norint gauti finansavimą⁸⁸. EIB taip pat vertina projektų atsparumą klimato kaitai ir gali reikalauti, kad projektai būtų pakoreguoti, siekiant apriboti jų su klimatu susijusią riziką (žr. 02 dalį).

59 Peržiūrėdami EIB išsamaus patikrinimo procedūras nustatėme, kad EIB apskaičiuoja potencialų išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį⁸⁹ ir naudoja šešėlinę anglies dioksido kainą projekto sąnaudose nurodydama išorinį neigiamą išmetamų teršalų poveikį⁹⁰. Tai veiksmingai sumažina projektų, kuriuose išmetama daugiau teršalų, ekonominį gyvybingumą ir sumažina jų finansavimo iš EIB galimybes.

60 Mūsų nagrinėtose ESIF investicijose į fondus EIB dažnai būdavo pradinėje investuotojų grupėje. Dėl EIB patikimų išsamaus patikrinimo procedūrų, ankstyvas šio banko įsitraukimas kitiems galimiems investuotojams gali būti signalas, kad fondas greičiausiai investuos į gyvybingus ir tvarius projektus. Tai gali sumažinti jų išsamaus patikrinimo procedūrų sąnaudas ir padidinti jų investicijas.

61 Kalbant apie skaidrumą ir informacijos atskleidimą, kai projektas baigiamas vykdyti, EIB teikia ataskaitą apie projekte įgyvendintas sutartines aplinkos apsaugos ir socialines sąlygas. EIB neprivalėjo viešai teikti informacijos apie faktinius klimato srities ir aplinkos apsaugos rezultatus projektų, kuriais grindžiamos užbaigtos ESIF operacijos, lygmeniu. EIB viešai neskelbia susijusių projektų, kuriuos jis remia savo investicijomis į fondus, sąrašo, todėl šių projektų aplinkos apsaugos ir socialiniai rezultatai neatskleidžiami.

EIB skatina tvarų finansavimą, su investuotojais palaikydamas dialogą apie tvarumo kriterijų taikymą

62 Galiausiai, EIB skatina tvarų finansavimą ragindamas kitus viešuosius ir privačiuosius investuotojus perimti tvaraus finansavimo gerąją patirtį. Jau teikėme ataskaitą dėl jo teigiamo vaidmens kuriant bendrus klimato srities veiksmų finansavimo

⁸⁸ EIB, *Environmental and Social Standards*, 2018 m.

⁸⁹ EIB, *Methodologies for the Assessment of Project GHG Emissions and Emission Variations*, 2020 m.

⁹⁰ EIB, *EIB Group Climate Bank Roadmap*, V priedas, 2020 m.

stebėjimo principus⁹¹, o čia vertiname jo vaidmenį atliekant aplinkos apsaugos ir socialinį išsamų patikrinimą.

63 Nustatėme, kad, taikydamas tvarumo kriterijus projektams, EIB užmezga dialogą su kitais dalyvaujančiais investuotojais, įmonėmis ir viešojo sektoriaus institucijomis. Tokiu būdu EIB skatina didesnę griežtesnių kovos su klimato kaita ir aplinkos apsaugos standartų priėmimą. EIB šiuo metu atnauja savo išsamaus patikrinimo procedūras ir jau yra atnaujinęs veiksmų klimato srityje stebėjimo metodiką, atsižvelgdamas į ES taksonomijos kriterijus⁹². Tai turėtų prisidėti prie ES taksonomijos taikymo.

ESIF parama neapima visų sričių, kuriose tvarių investicijų labiausiai reikia

ESIF rėmė mažai tvarių investicijų Vidurio ir Rytų Europoje

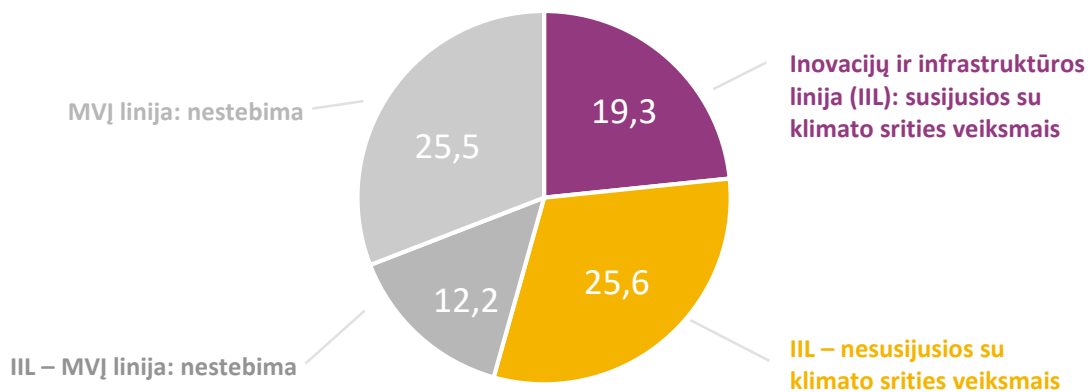
64 Analizavome ESIF portfelio indėlį į klimato srities tikslus 2015–2020 m. laikotarpiu. Mūsų analizę riboja tai, kad veiksmų klimato srityje stebėjimo informacija neapima su mažomis ir vidutinėmis įmonėmis (MVI) susijusių investicijų, kurios sudaro 45 % portfelio (žr. [7 diagramą](#)). Taip yra todėl, kad ESIF reglamente tokia stebėseną ir ataskaitų teikimas nebuvo numatyti.

⁹¹ Audito Rūmai, „Panaudoti kas penktą ES biudžeto eurą klimato politikai: vykdomas ambicingas darbas, tačiau yra rimta rizika, kad tikslai nebus pasiekti“, 2016 m.

⁹² EIB grupė, *Climate Bank Roadmap 2021–2025*, 2020 m., p. xii.

7 diagrama. ESIF finansavimo dalis, kuri stebima ir dėl kurios klimato kaitos srityje teikiamos ataskaitos

ESIF pasirašytų sumų dalys, kurias stebėjo ir dėl kurių ataskaitas teikė EIB
(milijardais eurų – iš viso 82,6 milijardo eurų)

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis EIB duomenimis.

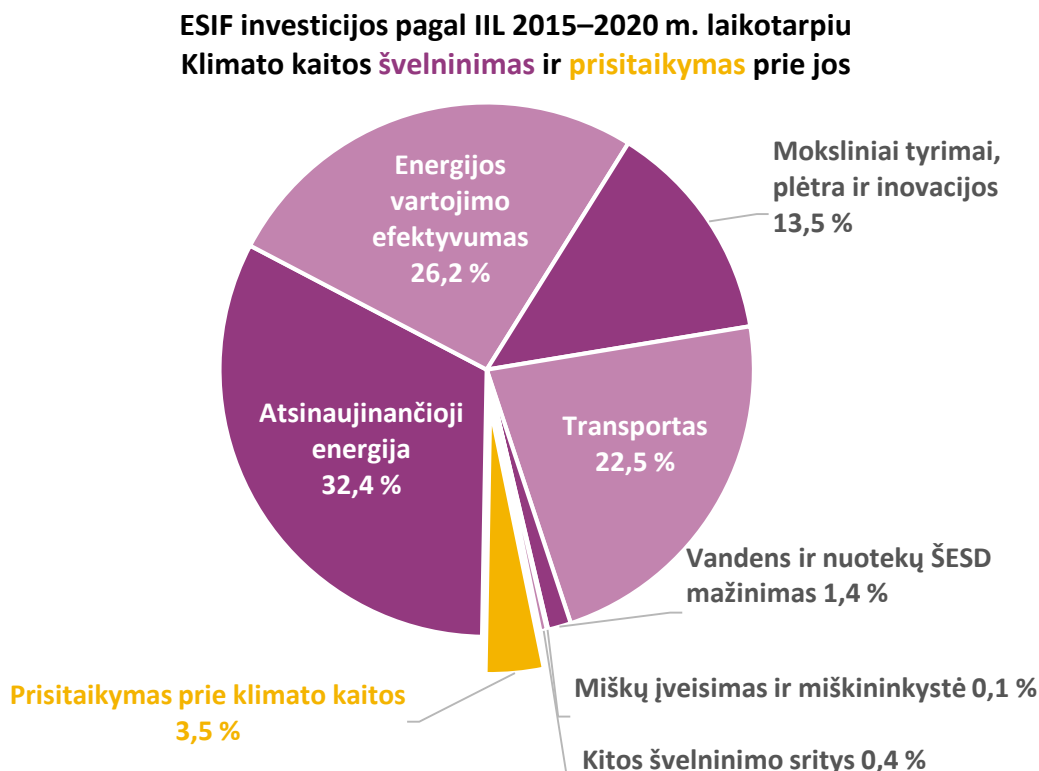
65 Pagal 2021–2027 m. DFP, į veiksmų klimato srityje stebėjimą pagal programą „InvestEU“ bus įtrauktos MVĮ. Be to, programos „InvestEU“ įgyvendinimo partneriai gali naudoti ES taksonomijos kriterijus svariam indėliui į aplinkos apsaugos tikslus nustatyti. Be to, Komisija nustatė atitinkamus pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius tvarių infrastruktūros projektų klimato srities ir aplinkos apsaugos veiklos rezultatams vertinti, pavyzdžiui, metinį išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimą⁹³. Tai pagerins informavimą apie programos „InvestEU“ indėlį į veiksmus klimato kaitos srityje ir aplinkos apsaugą, palyginti su ESIF. Tačiau ataskaitų teikimo tvarka neapima užbaigtų operacijų faktinių klimato srities ir aplinkos apsaugos veiklos rezultatų atitinkamų projektų lygmeniu, ir ES taksonomijos kriterijų naudojimas tėra neprivalomas, nes įgyvendinimo partneriai vietoj to gali naudoti ES veiksmų klimato srityje stebėjimo arba kitą sutartą metodiką.

66 Nustatėme, kad 2015–2020 m. laikotarpiu su veiksmais klimato kaitos srityje susijusiomis ESIF garantijomis beveik išimtinai buvo remiamos investicijos klimato kaitai švelninti (žr. **8 diagramą**). Iš 19,4 milijardo eurų finansuotų klimato srities investicijų, 32,4 % buvo susiję su atsinaujinančiąja energija, daugiausia – su saulės ir vėjo energijos įrenginiais. Dar 26,2 % finansuotų investicijų į energijos vartojimo efektyvumą daugiausia sudarė pastatų renovacijos ir kogeneracinių jėgainių finansavimas. Tik 3,5 % buvo susiję su prisitaikymu prie klimato kaitos ir tai gali rodyti,

⁹³ Reglamentas (ES) 2021/523, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“ ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017.

kad kyla konkrečių sunkumų rengiant bankams patrauklias prisitaikymo prie klimato kaitos investicijas (žr. 05 dalį).

8 diagrama. ESIF finansavimas pagal veiksmų klimato kaitos srityje kategorijas

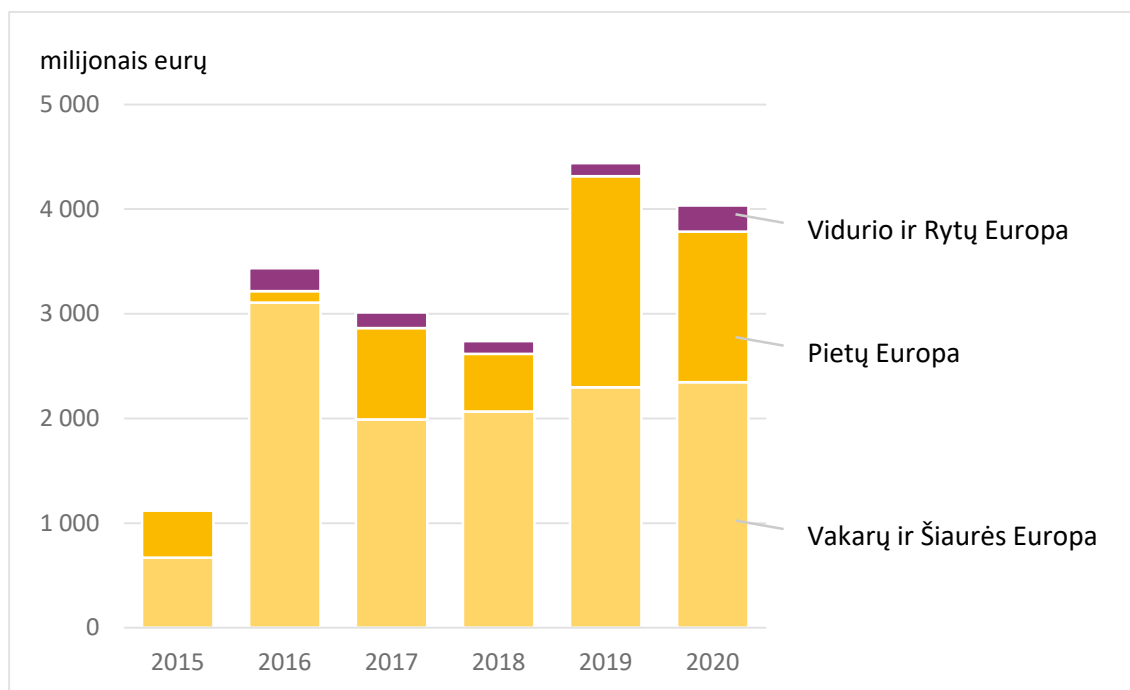
Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis EIB duomenimis.

67 2018 m. aukšto lygio ekspertų grupė pateikė pastabą, kad ypatingą dėmesį reikėtų skirti investavimui į infrastruktūrą spartinimui Vidurio ir Rytų Europos šalyse, nes jose yra didžiausias investicijų į tvirtą infrastruktūrą deficitą⁹⁴. Nustatėme, kad ESIF operacijų sumos, kuriomis iki 2020 m. buvo remiami klimato srities veiksmai šiose šalyse, buvo nedidelės (žr. 9 diagramą). Apskritai, klimato srities investicijos sudarė 23 % viso ESIF finansavimo šiame regione, palyginti su 52 % Vakarų ir Šiaurės Europoje ir 37 % Pietų Europoje 2015–2020 m. laikotarpiu. 2021 m. EIB ataskaitoje, pagrįstoje valstybių narių nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų analize, patvirtinti didesni klimato srities investicijų poreikiai Vidurio ir Rytų Europoje⁹⁵.

⁹⁴ Aukšto lygio ekspertų grupės tvirtų finansų klausimais galutinė ataskaita, 2018 m., p. 38.

⁹⁵ EIB, *Investment Report 2020–2021: Building a smart and green Europe in the COVID-19 era*, 2021 m.

9 diagrama. ESIF infrastruktūros ir inovacijų linijos klimato srities veiksmų finansavimas pagal metus ir ES regioną

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis EIB duomenimis.

68 Kadangi programos „InvestEU“ parama, kaip ESIF lėšos, priklausys nuo tokių veiksmų, kaip rinkos paklausa ir kitų finansavimo šaltinių prieinamumas, geografinei aprėpčiai gerinti reikės aktyvių priemonių, kuriomis būtų stiprinamas pajėgumas kurti tvarius projektus tuose sektoriuose ir srityse, kuriose jų trūksta.

ES stinga proaktyvaus požiūrio į pakankamos tvarių projektų bazės kūrimą

69 2018 m. aukšto lygio ekspertų grupė pabrėžė, kad reikia ES lygmens intervencinės priemonės, skirtos padėti parengti tvarių projektų bazę, ypač Vidurio ir Rytų Europoje. Todėl ji rekomendavo įkurti ES subjektą – Europos tvarumo infrastruktūrą, – kuri:

- papildytų esamas konsultavimo paslaugas kuriant tvaraus investavimo projektus;
- padėtų projektus susieti su privačių finansų investuotojais;
- bendradarbiautų su nacionaliniais skatinamojo finansavimo bankais, kad būtų galima remti valstybes nares projektų bazių kūrimo srityje, įgyvendinant jų nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus⁹⁶.

⁹⁶ Aukšto lygio ekspertų grupės tvarių finansų klausimais galutinė ataskaita, 2018 m., p. 35.

70 Pagal veiksmų planą (3 veiksmą), Komisija įsipareigojo sustiprinti konsultavimo pajėgumus tvariems infrastruktūros projektams plėtoti, bet ne kurti atskirą subjektą, kuris atliktų numatytos Europos tvarumo infrastruktūros funkcijas.

71 Komisija planuoja sustiprinti konsultacines paslaugas įsteigdama programos „InvestEU“ konsultacijų centrą. Šis naujas centras vadovautųsi panašiu požiūriu kaip Europos investavimo konsultacijų centras (EIKC), kuris 2015 m. buvo įkurtas kartu su ESIF. 2020 m. atlikdami šio centro auditą nustatėme, kad iki 2018 m. pabaigos jis atliko 10 % savo konsultavimo užduočių svarbiausiuose prioritetiniuose sektoriuose, pavyzdžiui, energetikos, transporto ir aplinkos, Vidurio ir Rytų Europoje, ir 16 % visų užduočių buvo susijusios su klimato srities veiksmis⁹⁷. Iki 2021 m. kovo mėn. pabaigos konsultavimo užduočių skaičius svarbiausiuose prioritetiniuose sektoriuose Vidurio ir Rytų Europoje didėjo ir su klimato srities veiksmis buvo susiję 33 % EIKC užduočių. Komisija taip pat ėmėsi veiksmų mūsų rekomendacijai – geriau orientuoti konsultavimo pagalbą į nepatenkintus poreikius – įgyvendinti.

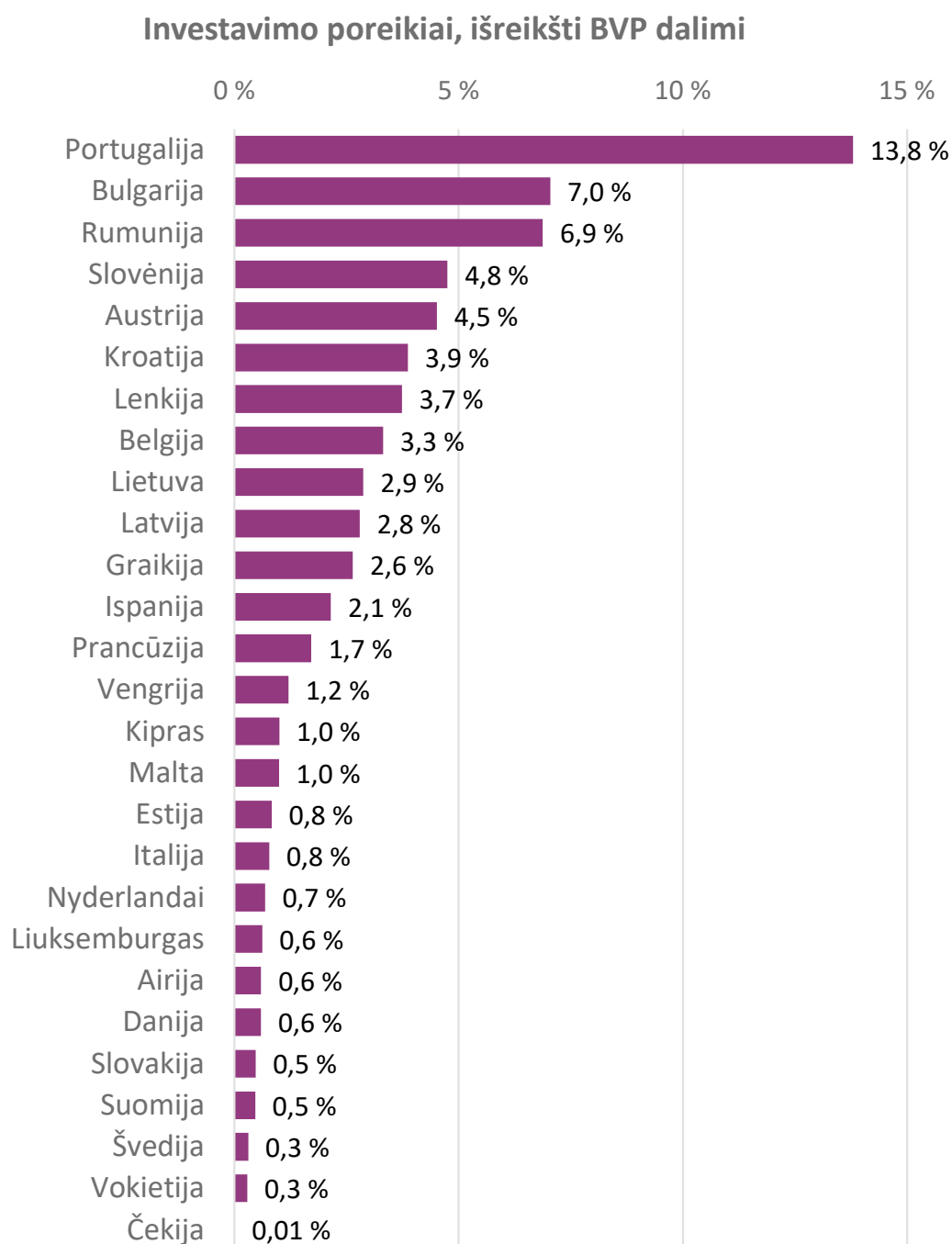
72 Naujas programos „InvestEU“ portalas suteiks galimybę rengėjams skelbti informaciją apie savo projektus programos „InvestEU“ svetainėje, kuri yra 2015–2020 m. Europos investicinių projektų portalo tęsinys. Tačiau šis portalas nebuvo sukurtas tam, kad būtų galima aktyviai nukreipti investuotojus arba teikti portale paskelbtų projektų tvarumo ar kitokį techninį ir finansinį vertinimą.

73 Nacionaliniai energetikos ir klimato srities veiksmų planai, be kita ko, buvo parengti tvarių projektų bazės kūrimui klimato ir energetikos srityse remti, investuotojams suteikiant aiškumo dėl valstybių narių numatytų investicijų masto ir tipo. Tačiau mes nustatėme, kad į planus įtraukta informacija apie investavimo poreikius⁹⁸ buvo neišsami, nenuosekli (žr. [V priedą](#)) ir iš jos buvo matyti didelių skirtumų (žr. [10 diagramą](#)). Nors Komisija valstybėms narėms skyrė tam tikrą paramą, ji joms neparengė bendros sistemos, kuri būtų taikoma vertinant savo poreikius ir nustatant pavyzdinius tvarius projektus. Todėl kyla rizika, kad tam tikrais nacionaliniais energetikos ir klimato srities veiksmų planais nebus prisidėta prie patikimos tvarių projektų bazės tuose sektoriuose ir srityse, kuriuose jų šiuo metu trūksta.

⁹⁷ Audito Rūmai, „Europos investavimo konsultacijų centras. Investicijoms Europos Sąjungoje skatinti įsteigto Centro poveikis tebėra ribotas“, I priedas

⁹⁸ Reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo.

10 diagrama. Energetikos ir klimato srities investicijų poreikis valstybių narių nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, išreikštas jų BVP dalimi

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis EK ir Eurostato duomenimis (2020 m. nacionalinis BVP).

ES biudžetui trūksta nuoseklių mokslu grindžiamų kriterijų, kuriuos taikant būtų išvengta reikšmingos žalos aplinkai

74 Nagrinėjome, ar 2021–2027 m. teisinės nuostatos dėl ES išlaidų programų ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo fondo buvo suderintos su Komisijos veiksmais dėl tvaraus finansavimo. Nors ES taksonomija ir ja grindžiami standartai, ženklai bei informacijos atskleidimo reikalavimai yra pirmiausia skirti finansų rinkų dalyviams, juos gali taikyti ir viešasis sektorius. Kaip paminėta pirmiau (žr. 63 dalį), EIB jau nusprendė ES taksonomijos kriterijus taikyti savo operacijoms, į kurias įeis ir programos „InvestEU“ remiamos operacijos. Komisija yra įsipareigojusi nagrinėti, kaip viešasis sektorius, atsižvelgdamas į Europos žaliąjį kursą, gali naudoti ES taksonomiją už programos „InvestEU“ ribų ir pabrėžė, kad yra svarbu užtikrinti nuoseklumą tarp privačiojo ir viešojo sektorių⁹⁹. Techninė ekspertų grupė rekomendavo, kad ES biudžete turėtų būti laikomasi ES taksonomijos reikšmingos žalos nedarymo principų visoms investicijoms¹⁰⁰.

75 Nors ES taksonomija nebuvo parengta tam, kad būtų užkirstas kelias netvarių investicijų finansavimui, ES taksonomijos kriterijai gali būti taikomi siekiant patikrinti, ar investicija daro žalą aplinkai. Nagrinėjome, ar pagrindinėse ES išlaidų programose bus taikomi ES taksonomijos kriterijai aplinkai daromai žalai įvertinti palyginamu su EIB būdu.

Reikšmingos žalos nedarymo principas nėra taikomas visoms ES išlaidoms

76 Nustatėme, kad nėra nuoseklaus ir privalomo reikalavimo visai veiklai, kuriai skiriamas ES finansavimas, taikyti reikšmingos žalos nedarymo principą. Toks principas buvo nustatytas Bendrųjų nuostatų reglamente (taikomame sanglaudos politikos fondams) ir EGADP. Tuo metu, kai buvo atliekamas auditas, Komisija buvo paskelbusi tik atitinkamas gaires dėl reikšmingos žalos nedarymo principo taikymo EGADP atveju¹⁰¹. Tačiau pagal EGADP gaires konkrečių ES taksonomijos kriterijų naudojimas

⁹⁹ COM(2020) 21 *final* „Tvarios Europos investicijų planas, Europos žaliojo kurso investicijų planas“.

¹⁰⁰ TEG, *Statement of the EU Technical Expert Group on Sustainable Finance: 5 high-level principles for Recovery & Resilience*, 2020 m., p. 2.

¹⁰¹ Reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė.

taikant šį principą nėra neprivalomas¹⁰². Kalbant apie bendrą žemės ūkio politiką, reikšmingos žalos nedarymo principas nebuvo įtrauktas į atitinkamus teisės aktus.

77 Programos „InvestEU“ tvarumo patikros gairėse¹⁰³ teikiamos rekomendacijos, kaip nustatyti, ar projektai turi poveikį aplinkai, klimatui ar visuomenei. Gairės parengtos bendradarbiaujant su įgyvendinimo partneriais ir jose atsižvelgiama į ES reikšmingos žalos nedarymo principą bei susijusius kriterijus. Kitose ES išlaidų programose neradome reikalavimų, kuriais remiantis būtų vertinami atskiri investavimo projektai pagal socialinius ir aplinkos apsaugos standartus, palyginamus su EIB arba programoje „InvestEU“ naudojamais standartais. Tai reiškia, kad nustatant tos pačios veiklos, finansuojamos pagal skirtingas ES programas, aplinkosauginį ir socialinį tvarumą gali būti taikomi nepakankamai griežti arba skirtingi kriterijai.

78 Taip pat nustatėme, kad pagal kai kurias ES išlaidų programas leidžiama finansuoti aplinkai žalingą veiklą. Pavyzdžiui, pagal sanglaudos politiką kai kuriose valstybėse narėse leidžiamos ribotos investicijos į dujų infrastruktūrą¹⁰⁴. Pagal EGADP valstybės narės išimtiniais atskirais atvejais taip pat gali remti investicijas į iškastinį kurą, jei perėjimas nuo daug anglies dioksido išmetančių energijos šaltinių sukeltų didelį ir greitą išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimą¹⁰⁵. Kaip pažymėjo Audito Rūmai, kyla rizika, kad bet kokios investicijos į iškastinį kurą taps neišnaudojamu turtu¹⁰⁶. Tačiau EIB planuoja nuo 2022 m. pradžios palaipsniui nutraukti paramą tradicinio iškastinio kuro infrastruktūros ir energijos gamybos projektams, įskaitant su gamtinėmis dujomis susijusius projektus¹⁰⁷.

¹⁰² Oficialusis leidinys C 58/1, 2021 2 18.

¹⁰³ Komisija, Fondo „InvestEU“ tvarumo patikros techninės gairės, 2021 m.

¹⁰⁴ COM(2018) 372 *final*, Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo.

¹⁰⁵ C(2021) 1054 *final*, Komisijos pranešimas „Reikšmingos žalos nedarymo principo taikymo pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės reglamentą techninės gairės“.

¹⁰⁶ Oficialusis leidinys C 209/1, 2020 9 1, Audito Rūmų nuomonė Nr. 5/2020.

¹⁰⁷ EIB, *EIB Energy lending policy*, 2019 m.

Procedūros, naudojamos ES biudžeto indėliui siekiant klimato srities tikslų stebėti, nėra tokios griežtos ir taip pagrįstos mokslu, kaip ES taksonomijos kriterijai

79 Nors ES nevertinamas atskirų projektų indėlis siekiant klimato srities tikslų, kaip tai daro EIB, Komisija stebi ES biudžeto išlaidas, skirtas veiksams klimato kaitos srityje (veiksmų klimato srityje stebėjimas). Šiuo tikslu Komisija biudžeto išlaidoms, kurias ji įvertina kaip reikšmingai prisidedančias prie klimato srities veiksmų, taiko 100 % koeficientą, išlaidoms, kuriomis vidutiniškai prisidedama, – 40 % koeficientą ir išlaidoms, kuriomis prisidedama nereikšmingai, – 0 % koeficientą¹⁰⁸. Ankstesnėse Audito Rūmų ataskaitose pateikėme pastabą, kad tokia metodika gali lemti indėlio į klimato srities veiksmus pervertinimą. Ypač kritikavome pernelyg plataus 100 % koeficiento taikymo metodiką¹⁰⁹ ir tai, kad neteikiamos ataskaitos apie faktines išlaidas ir rezultatus. Taip pat pastebėjome, kad Komisija neatsižvelgia į kai kurių ES finansuojamų veiklos rūšių neigiamą poveikį klimato kaitai¹¹⁰.

80 Pagal 2021–2027 m. sistemą, EGADP ir sanglaudos politikos fondų remiamos veiklos rūšys kai kuriais atvejais turės atitikti ribas, grindžiamas ES taksonomijos kriterijais, kad būtų galima jas priskirti veiklai, kuria 100 % prisidedama prie klimato srities veiksmų¹¹¹. Tačiau Komisija ir toliau taikys 40 % koeficientą veiklai, kuri neatitinka jokių ES taksonomijos kriterijų. Nustatėme, kad ir kitose srityse pagal ES biudžeto metodą su klimato srities veiksmais susijusioms išlaidoms stebėti nėra taikomi ES taksonomijos kriterijai (žr. *5 langelį*). Dėl nenuoseklaus ES taksonomijos kriterijų taikymo kyla rizika, kad finansai, surinkti EGADP klimato daliai, neatitiks ES taksonomija grindžiamų kriterijų, kurie bus taikomi ES žaliųjų obligacijų standartui.

¹⁰⁸ Komisija 2021 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto projektas. Pajamų ir išlaidų suvestinė pagal skirsnius, darbinio dokumento I dalis „Programų veiklos išlaidų ataskaitos“.

¹⁰⁹ Audito Rūmai, „Panaudoti kas penktą ES biudžeto eurą klimato politikai: vykdomas ambicingas darbas, tačiau yra rimta rizika, kad tikslai nebus pasiekti“, 2016 m.

¹¹⁰ Audito Rūmai, „Klimato srities išlaidų ES biudžete stebėjimas“, 2020 m.

¹¹¹ SWD(2021) 12 final, Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Rekomendacijos valstybėms narėms: ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai“.

5 langelis

ES taksonomija apima griežtesnius kriterijus dėl to, kas prisideda prie klimato srities veiksmų žemės ūkyje, palyginti su ES biudžeto stebėjimo sistema

Techninė ekspertų grupė pasiūlė ES taksonomijos kriterijus dviem žemės ūkio sektoriaus sritims: kultūrinių augalų auginimo ir gyvulininkystės. Ekspertai nustatė du kriterijus, kuriuos veikla turi atitikti, kad ji būtų laikoma svariai prisidedančia prie klimato kaitos švelninimo:

- 1) „įrodyti, kad iš esmės siekiama vengti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų gamyboje ir susijusioje veikloje arba jų kiekis yra mažinamas, ir
- 2) išlaikyti esamus anglies dioksido absorbentus ir padidinti sekvestraciją“¹¹².

Šie kriterijai netaikomi skaičiuojant žemės ūkio išlaidas kaip prisidedančias prie klimato srities veiksmų.

Mūsų audito metu Komisija nusprendė laikinai pašalinti žemės ūkio veiklos kriterijus iš Deleguotojo taksonomijos reglamento, kad būtų galima užtikrinti didesnę įvairių priemonių, kuriomis siekiama įgyvendinti žaliojo kurso aplinkos apsaugos ir klimato srities užmojus, suderinamumą¹¹³. Be to, teisėkūros institucijos iki 2025 m. gruodžio 31 d. atidėjo bet kokius tolesnius pakeitimus, susijusius su veiksmų klimato srityje stebėjimu įgyvendinant bendrą žemės ūkio politiką.

81 Nustatėme, kad ES parama investicijoms turi būti geriau suderinta su tvaraus finansavimo principais. ES dotacijų finansavimu nerodomas ES taksonomijos tvarumo kriterijų ir reikšmingos žalos nedarymo principo taikymo pavyzdys. ES taksonomijos kriterijų naudojimas skiriant dotacijas ir (arba) stebint išlaidas suteiktų tikslesnius, palyginamus ir mokslu grindžiamus klimatui skirtų išlaidų stebėjimo duomenis. Taikydama ES taksonomiją ES biudžetui, ES taip pat galėtų rodyti pavyzdį ir užtikrinti derėjimą su veiksmų plano veiksmu skatinti tvarų finansavimą privačiame sektoriuje.

¹¹² TEG, *Taxonomy Report: Technical Annex, Updated methodology & Updated Technical Screening Criteria*, 2020 m., p. 112, 126 ir 140.

¹¹³ Komisija, *ES taksonomijos deleguotasis klimato srities aktas*, 2021 m., p. 3–4.

Išvados ir rekomendacijos

82 Darome išvadą, kad reikia daugiau ES veiksmų privatiesiems ir viešiesiems finansams įtvirtinti investicijas nukreipti. Reikia baigti įgyvendinti veiksmų plano priemones ir kartu vykdyti veiksmus, siekiant labiau atsižvelgti į netvarios ekonominės veiklos socialines ir aplinkos apsaugos sąnaudas. ES taip pat turi taikyti nuoseklius kriterijus investicijų, kurias ji remia, tvarumui nustatyti ir tikslingiau nukreipti pastangas tvarioms investavimo galimybėms kurti.

83 Nustatėme, kad septyni iš dešimties veiksmų plano veiksmų buvo skirti pagrindiniam klausimui – didinti tvarios veiklos ir finansinių produktų skaidrumą. Tik vienu veiksmu buvo siekiama spręsti pagrindinius tvaryų investicijų rizikos ir sąnaudų sumažinimo bei tvaryų projektų plėtojimo skatinimo klausimus. Veiksmų planas nebuvo papildytas pakankamomis priemonėmis, kuriose atsižvelgiama į netvarios veiklos aplinkos apsaugos sąnaudas (žr. 15–22 dalis).

84 Daugelio veiksmų plano veiksmų imtasi vėluojant ir prireikė tolesnių pastangų, kad jie būtų pradėti vykdyti. Komisija pagrindinį dėmesį skyrė ES taksonomijos, kuri galėtų suteikti aiškumo dėl to, kokios veiklos rūšys yra tvarios, ir suteikti pagrindą privačiojo ir viešojo sektoriaus informacijai apie tvarumą atskleisti, rengimui. ES taksonomijos įsigaliojimas gerokai vėluoja, o tai taip pat vėlina kitų ja grindžiamų priemonių, pavyzdžiui, finansinių produktų ženklavimo ir informacijos apie tvarumą atskleidimo, įgyvendinimą. Manome, kad įsigaliojus ES taksonomijai, ji galėtų būti gera mokslu pagrįsta priemonė, sudaranti sąlygas investuotojams tikrinti investavimo galimybes ir įmonėms suderinti savo ekonominę veiklą su tvarumo tikslais (žr. 27–36 dalis).

85 ES taksonomijos ir ženklavimo sistemų veiksmingumas labai priklausys nuo savanoriško jų taikymo ir nuo to, ar jų patikimumą sustiprins tinkamas patikrinimas. Tai gali būti nelengva dėl didelio ES taksonomijos kriterijų skaičiaus ir sudėtingumo. Be to, tvarumo rizikos poveikis privačiajam sektoriui ir įmonių poveikis aplinkai bei visuomenei liks neaiškus iki tol, kol visiškai įsigalios nauji ES informacijos atskleidimo reikalavimai. Mūsų nuomone, Komisija dar nepakankamai patikslino tvarką, pagal kurią valstybių narių kompetentingos institucijos turi tikrinti finansų rinkos dalyvių atskleistą informaciją apie tvarumą, o siūloma įmonių tvarumo ataskaitų audito tvarka dar nepatvirtinta teisės aktais. Be to, ilgalaikiam investavimui palankios priemonės vis dar yra parengiamojo pobūdžio ir nepateiktas joks teisėkūros pasiūlymas (žr. 37–53 dalis).

1 rekomendacija. Užbaigti rengti veiksmų plano priemones ir patikslinti atitikties ir audito tvarką

Rekomenduojame Komisijai:

- a) užbaigti vėluojamus parengti veiksmų plano reguliavimo priemonių elementus, visų pirma ES taksonomiją, ir vykdyti tolesnę veiklą, susijusią su parengiamaisiais veiksmais įmonių valdymo srityje;
- b) patikslinti tvarką, pagal kurią būtų tikrinami teiginiai, kad su finansiniais produktais susijusios investicijos yra suderintos su ES taksonomija;
- c) patikslinti auditorių ir priežiūros institucijų vaidmenį tikrinant įmonių teikiamas tvarumo ataskaitas ir atskleidžiamą informaciją, taip pat finansų rinkų dalyvių atskleidžiamą informaciją

Terminas: dėl a, b ir c punktų – 2022 m. pabaiga.

86 Kaip pažymėjo aukšto lygio ekspertų grupė, Komisijos veiksmai nukreipiant privatų finansavimą į tvarias investicijas nebus veiksmingi, jei į ekonominės veiklos kainą nebus įtrauktas neigiamas šalutinis poveikis aplinkai ir visuomenei. Atsižvelgdami į tai, pažymime, kad Komisija pradėjo rengti pasiūlymą peržiūrėti ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą ir Pastangų pasidalijimo reglamentą, kurie apima esamas priemones ES išmetamiems teršalams mažinti (žr. 22–26 dalis).

2 rekomendacija. Labiau prisidėti prie tvaraus finansavimo, apmokestinant išmetamas šiltnamio efektą sukeliančias dujas

Siekiant labiau atsižvelgti į netvarios ekonominės veiklos aplinkos apsaugos ir socialines sąnaudas ir padidinti tvaraus finansavimo patrauklumą, rekomenduojame Komisijai nustatyti papildomų priemonių, kuriomis būtų užtikrinama, kad, apmokestinant išmetamas šiltnamio efektą sukeliančias dujas, būtų labiau atsižvelgiama į jų aplinkos apsaugos sąnaudas.

Terminas: 2022 m. pabaiga.

87 ES finansinė parama investicijoms nėra grindžiama nuosekliais tvarumo standartais. EIB atlieka svarbų vaidmenį palankiomis sąlygomis teikdamas finansavimą tvariems projektams ir vertindamas jų atitiktį aplinkos apsaugos ir socialiniams standartams. EIB taip pat skatina tvarų finansavimą, su investuotojais palaikydamas

dialogą apie tvarumo kriterijų taikymą. Tačiau ESIF paramos paklausa nepakankamai apima visus sektorius ir geografines vietas, kuriems reikia tvarių investicijų. Vidurio ir Rytų Europai skirta mažesnė ESIF parama klimato srities veiksams, palyginti su kitomis vietovėmis, o investicijos į prisitaikymą prie klimato kaitos sudaro tik nedidelę ESIF remiamo finansavimo dalį. Taip pat nustatėme, kad pagal programos „InvestEU“ ataskaitų teikimo tvarką nėra atsižvelgiama į faktinius projektų, kuriais grindžiamos finansinės operacijos, klimato srities ir aplinkos apsaugos rezultatus ir neatskleidžiama informacija apie programos „InvestEU“ finansavimo, kuris yra stebimas pagal ES taksonomijos kriterijus, sumas (žr. 55–67 dalis).

3 rekomendacija. Teikti programos „InvestEU“ su klimatu ir aplinka susijusių rezultatų ataskaitas

Kad būtų padidintas programos „InvestEU“ investicijų ir rezultatų skaidrumas, rekomenduojame Komisijai:

- a) atskleisti, kokia programos „InvestEU“ finansavimo dalis yra stebima naudojant ES taksonomiją, ir
- b) Teikti ataskaitas apie atitinkamų užbaigtų finansavimo operacijų su klimatu susijusius rezultatus, pavyzdžiui, apie faktiškai sumažintą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.

Terminas: nuo 2022 m. pabaigos

88 Taip pat nustatėme, kad ES stinga proaktyvaus požiūrio į pakankamos tvarių projektų bazės kūrimą. Ankstesnėje ataskaitoje pateikėme pastabą, kad Europos investavimo konsultacijų centras atliko nedaug konsultavimo užduočių Vidurio ir Rytų Europos prioritetiniuose sektoriuose, pavyzdžiui, energetikos ir transporto. Pažymime, kad vėliau buvo padaryta pažanga konsultavimo pagalbą orientuojant į šias sritis ir plėtojant projektus, kurie galėtų būti remiami pagal „InvestEU“ garantiją. Tačiau ES lygmeniu nėra tarnybos, kuri aktyviai nukreiptų investuotojus į projektus, ir nepakankamai išnaudojamas nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų potencialas kurti tvarius projektus (žr. 69–73 dalis).

4 rekomendacija. Kurti tvarių projektų bazę

Rekomenduojame Komisijai:

- a) teikti prioritetą konsultacinei paramai toms sritims ir sektoriams, kuriuose yra didelis tvarių investicijų poreikis, bet nedideli pajėgumai kurti reikalingus projektus, įskaitant prisitaikymo prie klimato kaitos projektus;
- b) artėjant būsimam nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų atnaujinimui, padėti valstybėms narėms užtikrinti, kad jų atnaujintuose planuose būtų pateikiama išsamesnė ir nuoseklesnė informacija apie investicijų poreikį įvairiuose sektoriuose ir regionuose, įskaitant prisitaikymo prie klimato kaitos sritį.

Terminas: 2023 m. pabaiga.

89 ES išlaidų tvarumo vertinimo tvarka nevisiškai atitinka gerąją tvaraus finansavimo praktiką, atsižvelgiant į reikšmingos žalos nedarymo principo taikymą ir mokslu pagrįstus aplinkos ir socialinius kriterijus, pavyzdžiui, nustatytus ES taksonomijoje. Nustatėme, kad nėra nuoseklaus ir privalomo reikalavimo visai veiklai, kuriai skiriamas ES finansavimas, taikyti reikšmingos žalos nedarymo principą. Nors toks principas buvo nustatytas fondams, kuriems taikomas Bendrųjų nuostatų reglamentas ir EGADP reglamentas, jis nebuvo įtrauktas, pavyzdžiui, į atitinkamus bendros žemės ūkio politikos teisės aktus. Komisija tėra paskelbusi gaires dėl principo taikymo pagal EGADP. Tačiau ES taksonomijos kriterijų naudojimas įgyvendinant šį principą pagal EGADP yra neprivalomas. Be to, ES išlaidų programose, išskyrus programą „InvestEU“, nenustatėme jokių reikalavimų, kuriais remiantis būtų vertinamos atskiros investicijos pagal socialinius ir aplinkos apsaugos standartus, palyginamus su tais, kuriuos naudoja EIB. Tai reiškia, kad nustatant tos pačios veiklos, finansuojamos pagal skirtingas ES programas, aplinkosauginį ir socialinį tvarumą gali būti taikomi nepakankamai griežti arba skirtingi kriterijai (žr. 74–78 dalis).

90 Procedūros, naudojamos ES biudžeto indėliui siekiant klimato srities tikslų stebėti, nėra tokios griežtos ir taip pagrįstos mokslu, kaip ES taksonomijos kriterijai, kuriuos EIB įsipareigojo taikyti. Netaikydama ES taksonomijos ES biudžetui, ES rizikuoja pakenkti savo pačios pastangoms skatinti tvarų finansavimą privačiame sektoriuje. Ji taip pat rizikuoja, kad ES biudžeto indėlis į klimato srities veiksmus bus pervertintas ir jo nebus galima palyginti su EIB ir programos „InvestEU“ veiksmų klimato srityje stebėjimo duomenimis. Galiausiai, ES kyla rizika, kad finansai, surinkti EGADP klimato daliai, neatitiks ES taksonomija grindžiamų kriterijų, kurie bus taikomi ES žaliųjų obligacijų standartui. Tai taip pat gali paveikti finansų rinkos pasirengimą pirkti žaliąsias obligacijas ir finansuoti EGADP (žr. 79–81 dalis).

5 rekomendacija. Nuosekliai taikyti reikšmingos žalos nedarymo principą ir ES taksonomijos kriterijus visam ES biudžetui

Rekomenduojame Komisijai:

- a) taikyti reikšmingos žalos nedarymo principą visam ES biudžetui;
- b) įtraukti reikšmingos žalos nedarymo principą į persvarstyto Finansinio reglamento pasiūlymą;
- c) visiškai integruoti ES taksonomijos kriterijus į ES veiksmų klimato srityje stebėjimo metodiką, kai tik jie bus parengti;
- d) papildyti dabartinę ataskaitą dėl ES biudžeto indėlio į klimato politiką teikimą pateikiant informaciją apie ES klimato srities išlaidas, susijusias su 100 % koeficiento taikymu pagal ES taksonomijos kriterijus.

Terminas: priėmus ES taksonomijos deleguotuosius aktus (2022 m.).

91 Galiausiai, Komisija veiksmų plano įgyvendinimo ataskaitą pateikė tik 2021 m. liepos mėn. Be to, Komisija neparengė veiklos rezultatų rodiklių, susijusių su veiksmų plano tikslais. Neturint tokių rodiklių, nebus galima stebėti pažangos ir vertinti veiklos rezultatų nukreipiant finansavimą į tvarias investicijas (žr. [27–29](#) dalis).

6 rekomendacija. Stebėti Tvaraus finansavimo veiksmų planą ir būsimas strategijas ir teikti jų įgyvendinimo ataskaitas

Rekomenduojame Komisijai:

- a) parengti bendrus veiklos rezultatų rodiklius, kurie sudarytų sąlygas geriau stebėti pažangą;
- b) teikti ataskaitas dėl veiksmų plano ir bet kurios naujos tvaraus finansavimo strategijos įgyvendinimo.

Terminas: 2023 m. pabaiga.

Šią ataskaitą priėmė V kolegija, vadovaujama Audito Rūmų nario Tony Murphy,
Liuksemburge 2021 m. liepos 20 d.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas

Klaus-Heiner LEHNE

Priedai

I priedas. Aukšto lygio ekspertų grupės rekomendacijų įtraukimas į veiksmų planą

Pagrindinės aukšto lygio ekspertų grupės rekomendacijos		Atitinkamos veiksmų plano dalys
1	ES lygmeniu sukurti ir palaikyti bendrą tvarumo taksonomiją	1 veiksmas. Sukurti tvarios veiklos rūšių ES klasifikavimo sistemą
2	Patikslinti investuotojų pareigas, kad būtų galima geriau atsižvelgti į ilgalaikę perspektyvą ir tvarumo prioritetus	4 veiksmas. Atsižvelgti į tvarumą teikiant finansines konsultacijas 7 veiksmas. Patikslinti institucinių investuotojų ir turto valdytojų pareigas
3	Atnaujinti informacijos atskleidimo taisyklės, siekiant, kad tvarumo rizika būtų visiškai skaidri, pradedant nuo klimato kaitos	7 veiksmas. Patikslinti institucinių investuotojų ir turto valdytojų pareigas 9 veiksmas. Užtikrinti reiklesnį požiūrį į informacijos apie tvarumą atskleidimą ir apskaitos taisyklių rengimą
4	Tvaraus finansavimo mažmeninės strategijos pagrindiniai elementai: konsultacijos dėl investicijų, ekologinis ženklas ir socialiai atsakingo investavimo būtinieji standartai	2 veiksmas. Parengti žaliųjų finansinių produktų standartus ir ženklinimą 4 veiksmas. Atsižvelgti į tvarumą teikiant finansines konsultacijas
5	Parengti ir įgyvendinti oficialius Europos tvarumo standartus ir ženklinimą, pradedant nuo žaliųjų obligacijų	2 veiksmas. Parengti žaliųjų finansinių produktų standartus ir ženklinimą
6	Sukurti Europos tvarumo infrastruktūrą	Veiksmų plane atitinkamo veiksmo nėra
7	Valdymas ir vadovavimas (labiau suderinti įmonių kultūrą ir ilgalaikes perspektyvas)	10 veiksmas. Skatinti tvariai valdyti įmones ir mažinti trumparegiškumą kapitalo rinkose
8	Įtraukti tvarumą į Europos priežiūros institucijų priežiūros įgaliojimus ir išplėsti rizikos stebėjimo perspektyvą	4 veiksmas. Atsižvelgti į tvarumą teikiant finansines konsultacijas 8 veiksmas. Įtraukti tvarumą į prudencinius reikalavimus

II priedas. ES veiksmų plano veiksmų įgyvendinimas ir rezultatai

ES „Tvaraus augimo veiksmų plano“ įgyvendinimas ir rezultatai iki 2021 m. liepos mėn.

Veiksmas	Nr.	Planuotas veiksmų plano rezultatas	Planuotas / faktinis įgyvendinimas (pridėti būseną)	Būsena	Numatomas galutinis rezultatas	Vykdymo būdas
1-as tikslas. Nukreipti kapitalo srautą į tvarias investicijas						
1 veiksmas ES taksonomija	1.	Komisijos teisėkūros pasiūlymas dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, Komisijos išsiųstas teisėkūros institucijai	2018 m. II ketv. / 2018 m. II ketv.		Taksonomijos reglamentas dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo	
	2.	Techninės ekspertų grupės (TEG) taksonomijos techninė ataskaita dėl klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos	2019 m. I ketv. / 2020 m. II ketv.		ES klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos taksonomija	
	3.	TEG taksonomijos techninė ataskaita dėl likusių keturių aplinkos srities veiklos rūšių (dabar šią užduotį perėmė Tvaraus finansavimo platforma)	2019 m. II ketv. / ?		ES vandens, atliekų, taršos prevencijos ir biologinės įvairovės taksonomija	
2 veiksmas Standartai ir ženklėjimas	4.	TEG ataskaita dėl ES žaliųjų obligacijų standarto	2019 m. II ketv. / 2020 m. I ketv.		ES žaliųjų obligacijų standartas	
	5.	Komisijos deleguotasis aktas dėl žaliųjų obligacijų emisijų prospekto	2019 m. II ketv. / ?		Standartizuotas žaliųjų obligacijų prospekto turinys	
	6.	Jungtinio tyrimų centro techninė ataskaita dėl finansinių produktų ES ekologinio ženklo	? / 2019 m. IV ketv.		Sukurta savanoriška ES mastu taikoma finansinių produktų ženklėjimo sistema	

Veiksmas	Nr.	Planuotas veiksmų plano rezultatas	Planuotas / faktinis įgyvendinimas (pridėti būseną)	Būsena	Numatomas galutinis rezultatas	Vykdymo būdas
3 veiksmas Tvarių investicijų skatinimas	7.	Pagerinti priemonių, skirtų tvariam investavimui remti, efektyvumą ir poveikį	Pasikartojantis veiksmas		Pagerintas įvairių ES priemonių efektyvumas ir poveikis, įskaitant sustiprintą konsultavimo pajėgumą tvariems projektams plėtoti	
4 veiksmas Atsižvelgti į tvarumą teikiant finansines konsultacijas	8.	Komisijos deleguotojo akto pasiūlymas dėl FPRD II ir DPPD	2018 m. II ketv. / 2020 m. IV ketv.		Investicinės įmonės ir draudimo produktų platintojai siūlo tinkamus produktus, kad tenkintų savo klientų poreikius tvarumo prioritetų požiūriu. Privalomas šių vartotojų prioritetų vertinimas teikiant konsultacijas dėl draudimo principu pagrįstų investicinių produktų	
	9.	ESMA įtraukia tvarumo prioritetus į savo gaires dėl tinkamumo vertinimo	2018 m. IV ketv. / 2020 m. IV ketv.		ESMA gairės investavimo konsultantams ir portfelio valdytojams dėl gerosios patirties renkant informaciją apie kliento prioritetus, susijusius su aplinkos apsaugos, socialiniais ir valdymo veiksniais	
5 veiksmas Tvarumo lyginamieji indeksai	10.	Komisijos deleguotasis aktas dėl atsižvelgimo į aplinkos apsaugos, socialinius ir valdymo veiksnius lyginamųjų indeksų metodikoje	2018 m. II ketv. / 2020 m. III ketv.		Reglamentas, pagal kurį reikalaujama, kad įmonės, kurios skelbia finansinius lyginamuosius indeksus, paaiškintų, kaip lyginamųjų indeksų metodikoje atsižvelgiama į aplinkos apsaugos, socialinius ir valdymo kriterijus	
	11.	Dviejų naujų klimato lyginamųjų indeksų tipų sukūrimas	2018 m. II ketv. / 2018 m. II ketv.		Prisitaikymo prie klimato kaitos lyginamasis indeksas (CTB)	

Veiksmas	Nr.	Planuotas veiksmų plano rezultatas	Planuotas / faktinis įgyvendinimas (pridėti būseną)	Būsena	Numatomas galutinis rezultatas	Vykdymo būdas
					Su Paryžiaus susitarimu suderintas lyginamasis indeksas (PAB)	
	12.	TEG lyginamųjų indeksų ataskaita	2019 m. II ketv. / 2019 m. III ketv.	☑	Rekomendacijos dėl aplinkos apsaugos, socialinių ir valdymo aspektų atskleidimo reikalavimų ir būtinieji techniniai reikalavimai dėl ES CTB ir PAB	
2-as tikslas. Įtraukti tvarumą į rizikos valdymą finansų srityje						
6 veiksmas Tvarumo aspektas reitinguose ir rinkos tyrimuose	13.	Komisijos pažangos ataskaita dėl veiksmų, susijusių su kredito reitingų agentūromis	2019 m. III ketv. /?	⊗	Nuomonė apie priemones, reikalingas skaidrumui didinti ir labiau atsižvelgti į aplinkos apsaugos, socialinius ir valdymo veiksnius kredito reitingų agentūrų paskelbtuose kredito reitinguose	
	14.	ESMA atliktas dabartinės praktikos kredito reitingų rinkoje vertinimas; ESMA gairės kredito reitingų agentūroms dėl aplinkos apsaugos, socialinių ir valdymo aspektų atskleidimo	2019 m. II ketv. / 2019 m. II ketv.	☑	ESMA gairės dėl kredito reitingams taikomų informacijos atskleidimo reikalavimų ir atsižvelgimas į šias gaires ESMA vykdomame priežiūros darbe	
	15.	Tvarumo reitingų ir rinkos tyrimų studija	2019 m. II ketv. / 2020 m. IV ketv.	☑	Tvarumo reitingų ir rinkos tyrimų studija	
7 veiksmas Investuotojų pareigos	16.	Komisijos teisėkūros pasiūlymas dėl reglamento dėl su tvarumu susijusios informacijos atskleidimo finansinių paslaugų sektoriuje	2018 m. II ketv. / 2020 m. IV ketv.	☑	Pakeitimai FPRD II, KIPVPS, AIFVD, IDD ir „Mokumas II“ sistemose: patikslinimas, kaip turto valdytojai, draudimo įmonės ir investavimo konsultantai turėtų	

Veiksmas	Nr.	Planuotas veiksmų plano rezultatas	Planuotas / faktinis įgyvendinimas (pridėti būseną)	Būsena	Numatomas galutinis rezultatas	Vykdymo būdas
					įtraukti tvarumo riziką į savo esamas organizacines ir veiklos procedūras	
8 veiksmas Prudenciniai reikalavimai	17.	Su klimatu susijusios rizikos įtraukimas į institucijų rizikos valdymo politikos sritis ir potencialus bankų kapitalo reikalavimų kalibravimas, siekiant atsižvelgti į ES taksonomijos finansinio stabilumo ir tvarumo kriterijus	2019 m. IV ketv. / 2019 m. II ketv.		Su klimatu susijusios rizikos įtraukimas į institucijų rizikos valdymo politikos sritis ir potencialus bankų kapitalo reikalavimų kalibravimas, siekiant atsižvelgti į ES taksonomijos finansinio stabilumo ir tvarumo kriterijus	
	18.	EIOPA vertinimas, kaip draudikai savo veikloje gali prisidėti prie su klimato kaita susijusios rizikos nustatymo, įvertinimo ir valdymo	2019 m. III ketv. / 2019 m. III ketv.		EIOPA nuomonė, kaip draudikai, vykdydami investavimo ir rizikos prisiėmimo veiklą, gali prisidėti prie su klimato kaita susijusios rizikos nustatymo, įvertinimo ir valdymo	
3-ias tikslas. Skatinti didinti finansinės ir ekonominės veiklos skaidrumą ir atsižvelgti į ilgalaikę perspektyvą						
9 veiksmas Informacijos apie tvarumą atskleidimas	19.	Komisijos išvados dėl viešų įmonių ataskaitų teikimo tinkamumo patikros	2019 m. II ketv. / 2021 m. II ketv.		Tinkamumo patikros išvados turėtų būti įtrauktos į Komisijos pasiūlymą peržiūrėti Nefinansinės informacijos atskleidimo direktyvą (NIAD)	
	20.	Nefinansinės informacijos teikimo gairių nuostatų, skirtų didelių viešojo intereso įmonių (daugiau nei 500 darbuotojų) su klimatu susijusiai informacijai, peržiūra	2019 m. II ketv. / 2019 m. II ketv.		NIAD priedas: su klimatu susijusios informacijos integravimo su kita finansine ir nefinansine informacija gairės	
	21.	Pasiūlymas, pagal kurį reikalaujama, kad turto valdytojai ir instituciniai investuotojai atskleistų, kaip jie atsižvelgia į tvarumo	2018 m. II ketv. / 2018 m. II ketv.		Nauji skaidrumo reikalavimai turto valdytojams ir instituciniams investuotojams dėl:	

Veiksmas	Nr.	Planuotas veiksmų plano rezultatas	Planuotas / faktinis įgyvendinimas (pridėti būseną)	Būsena	Numatomas galutinis rezultatas	Vykdymo būdas
		veiksnius investicinių sprendimų priėmimo procese			– tvarumo rizikos įtraukimo į investavimo sprendimų priėmimo procesą; – investavimo sprendimų pagrindinio neigiamo poveikio tvarumui svarstymo; – informacijos dėl to, kaip atlyginimų politika dera su tvarumo kriterijų integravimu.	
	22.	Europos bendrovių ataskaitų laboratorijos (ECRL) įsteigimas Europos finansinės atskaitomybės patariamojoje grupėje (EFRAG)	2018 m. III ketv. / 2018 m. III ketv.		ECRL turėtų skatinti inovacijas įmonių ataskaitų teikimo srityje ir palengvinti ataskaitas teikiančių įmonių, naudotojų ir kitų susijusių suinteresuotųjų subjektų dialogą	
	23.	Komisijos sistemingi prašymai EFRAG įvertinti naujų TFAS poveikį tvarioms investicijoms	Pasikartojantis veiksmas		2019 m. Tarptautinių apskaitos standartų valdybos (TASV) pirmininkas informavo, kad TFAS fondas nėra pasirengęs pradėti dirbti tvarumo ataskaitų srityje ir turėtų sutelkti dėmesį į investuotojų poreikius žinoti finansinę informaciją. TASV nusprendė rengiant TFAS neatsižvelgti į tvarumo poveikį.	
	24.	Komisija prašo EFRAG ištirti patikimus alternatyvius apskaitos metodus nuosavo kapitalo ir nuosavo kapitalo tipo priemonių ilgalaikių netiesioginių investicijų vertinimui tikrąja verte	2018 m. II ketv. / 2020 m. I ketv.		Gavusi techninę EFRAG konsultaciją, Komisija, atsižvelgdama į TASV atliktą 9-ojo TFAS peržiūrą po įgyvendinimo, pradėjo darbą su TASV dėl nuosavo kapitalo priemonių pakartotinio	

Veiksmas	Nr.	Planuotas veiksmų plano rezultatas	Planuotas / faktinis įgyvendinimas (pridėti būseną)	Būsena	Numatomas galutinis rezultatas	Vykdymo būdas
	25.	Komisijos ataskaita dėl 9-ojo TFAS poveikio ilgalaikėms investicijoms	2018 m. IV ketv. /?		grąžinimo į verslo ciklą pagal TASV 9-ojo TFAS pakeitimą. TASV pratęsė atidėjimo galimybę draudikams – 9-ąjį TFAS taikyti iki 2023 m. sausio 1 d. Draudikai, kaip svarbi ilgalaikių investuotojų grupė, dar neturi būti varžomi 9-ojo TFAS negrąžinimo į verslo ciklą sąlygos.	
10 veiksmas Tvarus įmonių valdymas	26.	Galimų skatinimo tvariai valdyti įmones būdų vertinimas	2019 m. II ketv. / 2020 m. I ketv.		Tyrimas dėl išsamaus patikrinimo reikalavimų tiekimo grandinėje: 1. įmonių valdybų pareiga atskleisti tvarumo strategiją 2. direktorių pareiga veikti atsižvelgiant į ilgalaikius įmonės interesus 3. ištirti nederamą trumpalaikį spaudimą	
	27.	Ataskaita dėl nederamo trumpalaikio ESMA, EBI ir EIOPA daromo spaudimo	2019 m. I ketv. / 2019 m. IV ketv.		Patarimas: tarp finansų įstaigų, pasitelkus aiškesnes teisinės nuostatas dėl tvarumo, laikytis ilgalaikės perspektyvos	
 Įgyvendinta laiku Įgyvendinta vėluojant Neįgyvendinta Pasikartoja Privalomos priemonės Savanoriškos priemonės Rinkos tyrimai ir studijos						

Šaltinis: Audito Rūmai.

III priedas. Svarbiausi ir naujausi veiksmų plano pokyčiai

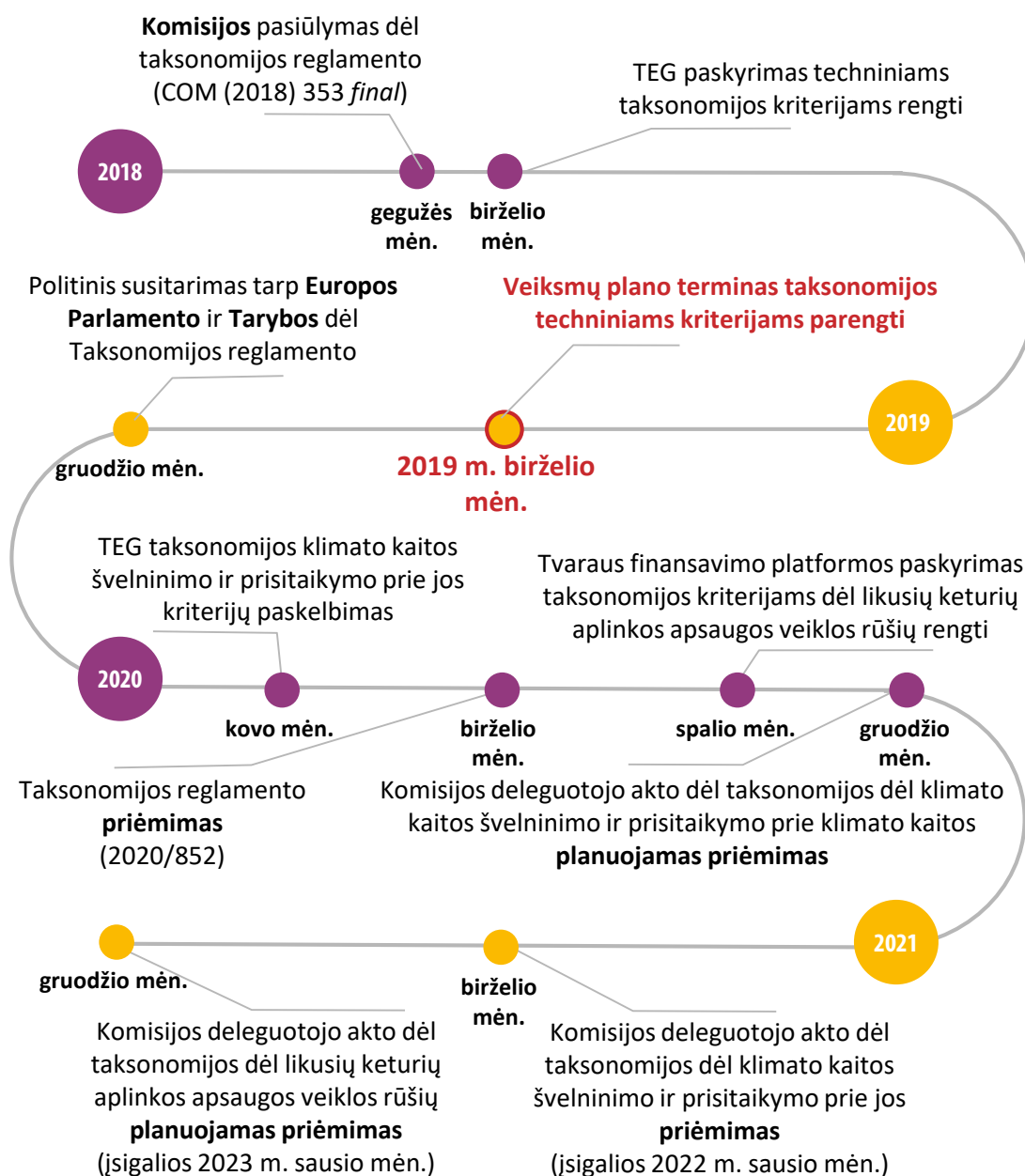
Veiksmų planas	Svarbiausi ir naujausi pokyčiai
1 veiksmas. Sukurti tvarios veiklos rūšių ES klasifikavimo sistemą	— 2020 m. kovo mėn. Komisija paskelbė dokumentą „Taksonomija: Techninės ekspertų grupės tvarytų finansų klausimais galutinė ataskaita“, įskaitant rekomendacijas dėl ES taksonomijos rengimo. Techniniame priede, kuriuo papildoma ataskaita, pateiktas pasiūlymas dėl ekonominės veiklos, kuria galima svariai prisidėti prie klimato kaitos švelninimo, techninės analizės kriterijų. — 2020 m. birželio mėn. priimtas Taksonomijos reglamentas dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo — 2020 m. Komisija paskelbė deleguotojo akto projektą, kuriuo įgyvendinami klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos techninės analizės kriterijai. — 2021 m. balandžio mėn. Komisija paskelbė iš dalies pakeistą deleguotojo akto projektą, kuriuo įgyvendinami klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos techninės analizės kriterijai. Deleguotasis aktas priimtas 2021 m. birželio mėn. ir bus taikomas nuo 2022 m. sausio 1 d.
2 veiksmas. Sukurti žaliųjų finansinių produktų standartus ir ženklimą	— 2019 m. TEG pasiūlė sukurti savanorišką ES žaliųjų obligacijų standartą. Pagal jį būtų reikalaujama, kad finansinė veikla atitiktų ES taksonomijos techninės analizės kriterijus. Emitentai būtų įpareigoti pranešti, pavyzdžiui, apie žaliosiomis obligacijomis finansuojamą veiklą. — 2020 m. birželio–spalio mėn. Komisija vykdė viešąsias konsultacijas dėl ES žaliųjų obligacijų standarto. 2021 m. liepos 6 d. Komisija pateikė teisėkūros pasiūlymą dėl Europos žaliųjų obligacijų standarto. — 2020 m. spalio mėn. Komisijos Jungtinis tyrimų centras (JRC) pateikė mažmeninių finansinių produktų kriterijų projektą, pagal kurį juos būtų galima priskirti prie tvarytų produktų. Tikimasi, kad parengti kriterijai bus priimti Komisijos sprendimu iki 2021 m. pabaigos arba 2022 m. pradžios. Šiuo metu rengiami ES ekologinio ženklo kriterijai mažmeniniams finansiniams produktams
3 veiksmas. Skatinti investavimą į tvarius projektus	— 2021 m. kovo mėn. priimtas „InvestEU“ reglamentas ir kovos su klimato kaita veiksmų racionalizavimas iš ES biudžeto padidintas iki 30 %.
4 veiksmas. Atsižvelgti į tvarumą teikiant finansines konsultacijas	— Atnaujintose ESMA gairėse nustatyta tik tiek, kad, teikiant investavimo konsultacijas, atsižvelgti į tvarumą „būtų gera praktika“. — 2021 m. balandžio 21 d. Komisija patvirtino deleguotuosius reglamentus dėl mažmeninių klientų tvarumo prioritetų apsvaistymo finansinių konsultacijų metu. Jie susiję su investavimo ir draudimo konsultacijomis.
5 veiksmas. Parengti tvarumo lyginamuosius indeksus	— Pagal iš dalies pakeistą 2019 m. lapkričio mėn. Klimato lyginamųjų indeksų reglamentą sukuriama dviejų tipų ES klimato lyginamieji indeksai: ES prisitaikymo prie klimato kaitos lyginamasis indeksas ir ES su Paryžiaus klimato susitarimu suderintas lyginamasis indeksas. Reglamente taip pat reikalaujama, kad Komisija įvertintų platesnio aplinkos apsaugos, socialinių ir valdymo aspektų lyginamo indekso įgyvendinimo galimybę. — Po Techninės ekspertų grupės galutinės ataskaitos dėl ES klimato lyginamųjų indeksų ir aplinkos apsaugos, socialinių ir valdymo aspektų lyginamo indekso informacijos atskleidimo 2020 m. liepos 17 d. Komisija

Veiksmų planas	Svarbiausi ir naujausi pokyčiai
	priėmė deleguotuosius aktus , kuriais nustatoma informacijos atskleidimo tvarka, susijusi su aplinkos apsaugos, socialiniais ir valdymo veiksniais.
6 veiksmas. Labiau integruoti tvarumą į reitingus ir rinkos tyrimus	— 2019 m. ESMA paskelbė technines konsultacijas dėl tvarumo aspektų kredito reitingų rinkoje ir gaires dėl kredito reitingų agentūroms taikomų informacijos atskleidimo reikalavimų. — 2020 m. Komisija paskyrė ekspertų grupę tvarumo reitingavimui ir rinkos tyrimams atlikti. — Pagal viešųjų konsultacijų dėl atnaujintos tvaraus finansavimo strategijos dokumentą, Komisija ketina 2021 m. pabaigoje pateikti ataskaitą dėl poreikio sustiprinti reglamentavimo sistemą, susijusią su kredito reitingų agentūrų informacijos apie aplinkos apsaugos, socialinius ir valdymo veiksnius atskleidimu.
7 veiksmas. Patikslinti institucinių investuotojų ir turto valdytojų pareigas	— 2018 m. liepos 24 d. Komisija paprašė EPI pateikti technines rekomendacijas dėl galimų deleguotųjų aktų pakeitimų, susijusių su tvarumo rizikos ir tvarumo veiksmų integravimu į tam tikrų finansų subjektų (įskaitant turto valdytojus ir institucinius investuotojus, draudimo bendroves, investicijų ir draudimo konsultantus) procedūras ir organizavimą, produktų priežiūrą ir valdymą. — 2019 m. balandžio 30 d. EPI paskelbė savo galutinę techninių rekomendacijų Komisijai ataskaitą. — 2021 m. balandžio 21 d. Komisija priėmė deleguotuosius reglamentus dėl tvarumo rizikos integravimo.
8 veiksmas. Įtraukti tvarumą į prudencines taisykles	— 2019 m. iš dalies pakeitus Kapitalo reikalavimų reglamentą, EBI privalo iki 2025 m. birželio mėn. įvertinti turto arba veiklos, kuriems kyla socialinė ir (arba) aplinkosauginė rizika (fizinė ir pertvarkos rizika), rizikingumą. Teisėkūros institucijos taip pat įgaliojo EBI iki 2021 m. birželio mėn. įvertinti galimybę į priežiūros institucijos atliekamą peržiūrą ir vertinimą įtraukti ASV riziką. — Kalbant apie draudimo sektorių, Komisija gavo EIOPA techninę rekomendaciją dėl tvarumo rizikos įtraukimo į draudimo įmonių prudencinę sistemą, kuria buvo remiamasi rengiant deleguotuosius aktus arba 2 lygio priemones, priimtus 2021 m. balandžio mėn. 2019 m. rugsėjo mėn. EIOPA taip pat pateikė bendresnę nuomonę dėl tvarumo pagal direktyvą „Mokumas II“. Komisija atlieka 1 lygio priemonių peržiūrą ir siekia ją užbaigti 2021 m. ir tuo tikslu atsižvelgs į 2019 m. EIOPA nuomonę. — Tvarumo rizika bankininkystės, draudimo, turto valdymo ir pensijų mokėjimo sektoriuose buvo nagrinėjama Komisijos 2020 m. viešose konsultacijose dėl atnaujintos tvaraus finansavimo strategijos.
9 veiksmas. Stiprinti informacijos apie įmonių tvarumą atskleidimą	— 2018 m., paraginta Komisijos, Europos finansinės atskaitomybės patariamoji grupė (EFRAG) įkūrė Europos bendrovių ataskaitų laboratoriją. — 2019 m., remdamasi Techninės ekspertų grupės tvarytų finansų klausimais indėliu, Komisija paskelbė gaires dėl su klimatu susijusios informacijos atskleidimo. — Iš tinkamumo patikros išvadų matyti, kad NIAD nepakankamai tenkina skirtingų suinteresuotųjų subjektų grupių, daugiausia investuotojų ir pilietinės visuomenės organizacijų, informacijos poreikį. Investuotojams reikia geriau suprasti tvarumo riziką. Kai kurie iš jų ieško finansinių produktų, kuriais aktyviai sprendžiamos aplinkos ir socialinės problemos, todėl jiems reikia ir informacijos apie poveikį. Pilietinės visuomenės organizacijos turi reikalausti, kad įmonės atsakytų už savo poveikį, todėl joms reikia gauti šią informaciją.

Veiksmų planas	Svarbiausi ir naujausi pokyčiai
	— 2020 m. Europos laboratorija parengė savo pirmą ataskaitą apie tai, kaip pagerinti su klimatu susijusių ataskaitų teikimą. Komisija įgaliojo Europos laboratoriją atlikti parengiamąjį darbą dėl galimų ES nefinansinės informacijos atskleidimo standartų. 2021 m. balandžio mėn. Komisija paskelbė pasiūlymą dėl įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyvos, kuria peržiūrima NIAD, kartu su ES sistemos, pagal kurią įmonės teikia viešas ataskaitas, tinkamumo patikra. — Veiksmų plane planuota Komisijos ataskaita dėl 9-ojo TFAS poveikio ilgalaikėms investicijoms nebuvo parengta. Komisijos vertinimu, šiuo metu tokia analizė nėra aktuali dėl draudimo įmonių peržiūrėtų finansinio turto apskaitos tvarkymo taisyklių. — 2019 m. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė Reglamentą dėl su tvarumu susijusios informacijos atskleidimo finansinių paslaugų sektoriuje. Teisėkūros institucijos prašo Europos priežiūros institucijų (EPI) iki 2020 m. gruodžio mėn. parengti su tvarumu susijusios informacijos ir rodiklių standartų projektą. 2021 m. vasario mėn. EPI paskelbė techninių reguliavimo standartų dėl informacijos atskleidimo pagal reglamento turinio ir metodikos projektą. Patvirtinus Komisijai, standartai turėtų būti taikomi nuo 2021 m. kovo mėn. Be to, iki 2021 m. gruodžio mėn. EPI turi parengti standartų dėl informacijos, susijusios su neigiamu poveikiu socialinių reikalų, žmogaus teisių, kovos su korupcija ir kyšininkavimu srityse, atskleidimo projektą. Tik tuomet Komisija deleguotaisiais ir įgyvendinimo aktais priims šias taisykles. — 2021 m. liepos 6 d. Komisija priėmė deleguotąjį aktą, kuriuo papildomas Taksonomijos reglamento 8 straipsnis, kuriame nustatytas informacijos, kurią turi atskleisti finansų ir ne finansų įmonės, turinys, metodika ir pateikimas.
10 veiksmas. Skatinti tvariai valdyti įmones ir mažinti trumparegiškumą kapitalo rinkose	— Komisijai paprašius, 2019 m. trys EPI paskelbė ataskaitas dėl trumparegiškumo problemos įmonių sprendimo priėmimo procese. ESMA siūlo sugriežtinti taisykles, kad būtų galima spręsti nederamą trumparegiškumo problemą vertybinių popierių rinkose; EBI ragina bankus savo strategijose ir verslo veikloje apsvarstyti ilgalaikiškumo perspektyvas; EIOPA praneša apie potencialų nederamą finansų rinkų trumpalaikį spaudimą įmonėms. — 2020 m. Komisija paskelbė tyrimą dėl išsamaus patikrinimo reikalavimų tiekimo grandinėje, kuriame kalbama apie poreikį nustatyti naujus privalomus reikalavimus, ir tyrimą dėl direktorių pareigų ir tvaraus įmonių valdymo, kuriame daroma išvada, kad įmonių trumparegiškumo priežastys tam tikru mastu kyla iš reglamentavimo sistemų ir rinkos praktikos. — Komisija 2020 m. informavo, kad siekiant užtikrinti, jog į verslo strategijas būtų įtraukti aplinkos apsaugos, socialiniai ir valdymo veiksniai, 2021 m. ji pateiks naują tvaraus įmonių valdymo iniciatyvą.

Šaltinis: Audito Rūmai.

IV priedas. ES taksonomijos chronologija

Šaltinis: Audito Rūmai.

V priedas. Nacionaliniai energetikos ir klimato srities veiksmų planai (NEKSVP): valstybių narių investicijų poreikių vertinimai ir pateikimas

Valstybės narės	Investicinių poreikių aprašymas	Suma
Austrija	Apskaičiuotos bendros investicijos kiekvienam energetikos sąjungos aspektui laikotarpiu iki 2030 m. Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane trūksta bendro reikiamų investicijų finansavimo šaltinių vertinimo.	166–173 milijardai eurų
Belgija	Pateikti investavimo poreikiai šešioms sritims (skaitmeninei pertvarkai, kibernetiniam saugumui, sveikatos priežiūrai, energetikai, judumui); nėra sąsajų tarp poreikių įverčių ir priemonių, nustatytų galutiniame nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane.	144–155 milijardai eurų
Bulgarija	Bendri investicijų poreikiai 2021–2030 m. laikotarpiu; nėra informacijos apie: sąnaudų tipą ir skaičiavimo metodiką; sąnaudų suskirstymą pagal aspektus; modelio ir prielaidų pagrindimą; investicinių poreikių, kurie bus padengti iš kiekvieno šaltinio, dalį.	42,7 milijardo eurų
Kroatija	Apskaičiuotos bendros investicijos 2021–2030 m. laikotarpiu; dalinė investavimo sąnaudų ir šaltinių analizė.	19 milijardų eurų (141 milijardas HRK)
Kipras	Apskaičiuotos bendros reikiamų investicijų sąnaudos (įskaitant ES lėšas, nacionalinį finansavimą ir privatųjį finansavimą).	1,4 milijardo eurų
	Apskaičiuotas finansavimo poreikis (įskaitant ES lėšas ir nacionalinį finansavimą).	0,7 milijardo eurų
Čekija	Apskaičiuotos bendros investicijos , nėra bendros investicijų poreikių ir finansavimo apžvalgos; nėra informacijos apie rinkos riziką.	0,038–0,19 milijardo eurų 1–5 milijardai CZK
Danija	Sukaupti viešųjų ir privačiųjų investicijų srautai , inicijuoti pagal energetikos susitarimą (namų ūkiai, pramonė, elektros energija, dujos ir centrinis šildymas).	13–24 milijardai eurų (100–180 milijardų DKK)
Estija	2021–2030 m. viešojo sektoriaus išlaidų poreikiai priemonėms energetikos sektoriuje įgyvendinti.	226 milijonai eurų per metus
Suomija	Plane pateikiami numatomi skaičiai šiems sektoriniams investiciniams poreikiams: geležinkelio infrastruktūrai, biodegalų gamybai, atsinaujinančiajai elektros energijai; pateiktas apytikslis elektros tinklo poreikio įvertis. Plane nėra visų apskaičiuotų investicijų, kurių reikia	11 milijardų eurų

Valstybės narės	Investicinių poreikių aprašymas	Suma
	2020–2030 m. laikotarpiu. Plane nepateikiama išsami informacija apie investicijų, reikalingų tikslams pasiekti, šaltinius.	
Prancūzija	Bendros sąnaudos (pastatai, transportas, energija ir elektros tinklai)	2019–2023 m.: 46 milijardai eurų per metus 2024–2028 m.: 64 milijardai eurų per metus 2029–2033 m.: 85 milijardai eurų per metus
Vokietija	Papildomos investicijos į klimato politikos programą, atsirandančios iš planuojamų politikos krypčių ir priemonių pertvarkos srityje 2021–2030 m. (galutinės paklausos sektoriuose tam pačiam laikotarpiui skaičius yra 184 milijardai eurų); į planą neįtrauktas su energija nesusijusių poreikių įvertis tokiems sektoriams, kaip žemės ūkis ir pramonė.	95,2 milijardo eurų
Graikija	Investicijų įverčiai pagrindinėse nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano srityse 2020–2030 m. laikotarpiu; plane nėra atotrūkio tarp investicijų poreikių ir turimų finansavimo šaltinių analizės.	43,8 milijardo eurų
Vengrija	Analizuojamu 2016–2040 m. laikotarpiu papildomos, visiškai diskontuotos sistemos sąnaudos pagal papildomų priemonių scenarijų.	57 milijardai eurų / 20 401 milijardas HUF (vidutinė metinė vertė 1,64 milijardo eurų / 582,9 milijardo HUF)
Airija	2018–2027 m. nacionaliniame plėtros plane nustatyti investavimo prioritetai veiksams klimato kaitos srityje 10 metų laikotarpiui; galutiniame nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nėra įvertinti bendri investicijų poreikiai, kad būtų galima pasiekti tikslus ir siekius, apibrėžtus pagal papildomų priemonių scenarijų, nors jame pabrėžtas poreikis telkti privačiąsias investicijas.	21,8 milijardo eurų
Italija	2017–2030 m. laikotarpiu nacionalinei energetikos sistemai reikia kaupiamojo papildomo investavimo .	180 milijardų eurų
Latvija	2030 m. energetikos tikslams pasiekti reikia investicijų	8,2 milijardo eurų
Lietuva	Finansavimo poreikiai planuojamoms politikos kryptims ir priemonėms 2021–2030 m. (energijos vartojimo efektyvumui, transportui, žemės ūkiui ir miškininkystei, pramonei, atliekų valdymui, ŠESD mažinimo priemonėms, prisitaikymui prie klimato kaitos)	Bendras lėšų poreikis: 14 milijardų eurų Viešųjų lėšų poreikis: 9,8 milijardo eurų

Valstybės narės	Investicinių poreikių aprašymas	Suma
Liuksemburgas	Investicijos į energijos vartojimo efektyvumą ir atsinaujinančiąją energiją (įvairūs scenarijai) pateiktos iki 2040 m.; į planą neįtrauktos kitos su ŠESD mažinimu susijusios priemonės, pavyzdžiui, investicijos į viešąjį transportą; finansavimo šaltiniai nenuosekliai susieti su politikos tikslais; nėra jokio privačiųjų ir viešųjų finansavimo šaltinių atskyrimo. Todėl neįmanoma kiekybiškai įvertinti nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano tiesioginio poveikio viešiesiems finansams.	7,95 milijardo eurų
Malta	Visos nediskontuotos sąnaudos , kurias dengia vyriausybė 2018–2030 m. (investavimo sąnaudos pagal sektorius, pagal technologijas padalytos investicijos, metinės investicijos į namų ūkius); į galutinį planą įtrauktas finansavimo šaltinių suskirstymas, bet jis nėra pakankami išsamus. Nacionalinis biudžetas yra numanomas didžiosios dalies finansavimo šaltinis, prireikus numatant ES finansavimo galimybes; nėra tolesnės informacijos apie investicijų poreikio dalį, kurią būtų galima padengti ES lygmens finansavimo programomis.	1,66 milijardo eurų
Nyderlandai	Kaupiamosios investicijos 2019–2030 m. (klasteris: užstatyta aplinka, naujos statybos, esami negyvenamieji pastatai, esami namai, judumas, atsinaujinantieji degalai, elektrinių transporto priemonių skatinimas, krovininis transportas, žemės ūkis ir žemės naudojimas, pramonė, elektros energijos gamyba ir t. t.)	56–75 milijardai eurų
Lenkija	Investicijų poreikis 2021–2030 m.	apie 195 milijardus eurų
Portugalija	Apskaičiuotos bendros ir papildomos investicijos energetikos sektoriaus neutralumui užtikrinti 2016–2030 m. (elektros energija, transportas, pastatai, pramonė, kita); plane nėra informacijos apie skaičiavimo metodiką, kuria gauti šie įverčiai; nėra informacijos apie šaltinius iš regioninių biudžetų.	Papildomai: 10,8–14,7 milijardo eurų Bendrai: 407–431 milijardas eurų
Rumunija	Bendra investicijų vertė 2021–2030 m. (energijos paklausa, elektros tinklai, elektrinės, garo katilai); plane yra dalinis investicijų poreikio ir išlaidų įvertinimas, finansavimo šaltiniai ir kita aktuali informacija.	apie 150 milijardų eurų
Slovakija	Bendros investicijų sąnaudos , reikalingos atsinaujinančiosios energijos šaltinių tikslams pasiekti; nėra nuoseklaus nustatytų investicijų poreikių ir potencialių finansavimo šaltinių atitikimo.	4,3 milijardo eurų

Valstybės narės	Investicinių poreikių aprašymas	Suma
	Viešųjų pastatų renovacija: visa numatoma suma viešojo sektoriaus priemonėms finansuoti 2021–2030 m.	1,24 milijardo eurų
	Investavimo sąnaudos, susijusios su elektros energijos gamybos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu.	0,18 milijardo eurų per metus
	Investavimo sąnaudos, susijusios su šilumos gamybos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu.	0,25 milijardo eurų per metus
Slovėnija	Bendrų investavimo poreikių apžvalga 2021–2030 m. Plane nepateikiama išsami kiekybiškai išreikšta finansavimo šaltinių apžvalga kiekvienai investavimo sričiai. Taip pat neišanalizuotas skirtingų finansavimo šaltinių papildomumas. Į planą neįtrauktas regioninio lygmens investavimo šaltinių vertinimas.	22 milijardai eurų
Ispanija	Bendros investicijos , kurių reikia integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano tikslams pasiekti 2021–2030 m. (taupymas ir efektyvumas, atsinaujinančioji energija, tinklai ir elektrifikavimas, kitos priemonės).	241 milijardas eurų
Švedija	Išskyrus elektros energijos gamybos pajėgumus ir paskirstymo infrastruktūrą, nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nėra investavimo poreikių vertinimo ar finansavimo šaltinių, skirtų Švedijos klimato ir energetikos tikslams siekti.	14,5 milijardo eurų (150 milijardų SEK)

Šaltinis: Audito Rūmai.

VI priedas. Naujoji Komisijos perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo strategija

2021 m. liepos mėn. Komisija paskelbė „Perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo strategiją“, vėliau pavadintą „2021 m. tvaraus finansavimo strategija“. Šiame dokumente Komisija pripažįsta, kad 2018 m. veiksmų planui įgyvendinti reikia daugiau darbo, ir patvirtina savo įsipareigojimą baigti jį įgyvendinti. Komisijos vertinimu, naujas strateginis dokumentas, kuriuo skatinamas tvarus finansavimas, yra būtinas atsižvelgiant į naujas pasaulines aplinkybes ir kintantį supratimą apie tai, ko dabar reikia norint pasiekti tvarumo tikslus.

2021 m. tvaraus finansavimo strategijoje nurodytos keturios pagrindinės sritys, kuriose reikia imtis papildomų veiksmų:

Perėjimo prie tvarumo finansavimas

Šioje strategijoje numatytos priemonės ir politika, kuriomis ekonominės veiklos vykdytojams visoje ekonomikoje suteikiama galimybė finansuoti savo pertvarkos planus ir siekti klimato ir platesnio masto aplinkos tikslų, kad ir koks būtų jų atskaitos taškas.

Įtraukumas

Šia strategija atsižvelgiama į asmenų bei mažųjų ir vidutinių įmonių poreikius ir sudaromos geresnės galimybės gauti tvarų finansavimą.

Finansų sektoriaus atsparumas ir indėlis

Šioje strategijoje išdėstyta, kaip pats finansų sektorius gali prisidėti, kad būtų pasiekti žaliojo kurso tikslai, o kartu padidėtų jo atsparumas ir būtų kovojama su ekologiniu manipuliavimu.

Pasauliniai užmojai

Strategijoje nustatyta, kaip skatinti tarptautiniu mastu susitarti dėl plataus užmojo pasaulinės tvaraus finansavimo darbotvarkės.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Europos Komisija.

Atsižvelgdama į šiuos keturis prioritetus, Komisija planuoja šiuos išsamesnius tvaraus finansavimo sistemos konsolidavimo ir užbaigimo veiksmus:

- 1) Padėti ekonomikos subjektams finansuoti jų pertvarkos veiksmus (1 veiksmas):
 - a) pripažinti pertvarkos veiksmus siekiant tvarumo;
 - b) į ES taksonomiją įtraukti papildomas tvarios veiklos rūšis, kurios dar neįtrauktos pagal priimtą deleguotąjį aktą;
 - c) išplėsti tvaraus finansavimo standartų ir ženklų sistemą.
- 2) Pagerinti pavienių asmenų ir mažesnių įmonių galimybes gauti tvarų finansavimą (2 veiksmas):
 - a) įgalinti pavienius investuotojus ir MVĮ pasinaudoti tvaraus finansavimo galimybėmis;

- b) pasinaudoti tvaraus finansavimo galimybėmis, kurių atsiveria dėl skaitmeninių technologijų;
 - c) suteikti didesnę apsaugą nuo klimato ir aplinkos rizikų;
 - d) remti patikimas socialines investicijas;
 - e) didinti rizikos pasidalijimą tarp viešųjų ir privačiųjų investuotojų, siekti, kad valstybės narės labiau naudotų žaliajo biudžeto sudarymo priemones, ir į ES biudžetą dar labiau integruoti klimato ir biologinės įvairovės aspektus.
- 3) Siekti, kad finansų sektorius aktyviai prisidėtų įgyvendinant žaliajo kurso tikslus (3, 4 ir 5 veiksmi):
- a) didinti ekonominį ir finansinį atsparumą tvarumo rizikai (finansinė atskaitomybė ir apskaita, kredito reitingai, bankų ir draudikų tvarumo rizikos valdymas, finansinis stabilumas);
 - b) paspartinti finansų sektoriaus prisidėjimą prie pertvarkos veiksmų (i) finansų įstaigų informacijos atskleidimas, investuotojų patikėtinio pareigos, ASV mokslinių tyrimų ir reitingų palyginamumas; ii) ekologinio manipuliavimo rizikos stebėseną, kapitalo poreikio ir srautų matavimas).
- 4) Skatinti tarptautiniu mastu susitarti tvaraus finansavimo klausimais (6 veiksmas):
- a) dalyvauti tarptautiniuose forumuose;
 - b) naudoti Tarptautinę tvaraus finansavimo platformą (IPSF);
 - c) remti mažas ir vidutines pajamas gaunančias šalis.

Įgyvendinant toliau išvardytus 2021 m. tvaraus finansavimo strategijos veiksmus ir priemones ateityje gali būti atsižvelgta į kai kurias šioje specialiojoje ataskaitoje pateiktas pastabas ir rekomendacijas:

Specialiojoje ataskaitoje pateiktos pastabos ir rekomendacijos	2021 m. tvaraus finansavimo strategijoje numatyti Komisijos veiksmai ir priemonės
Veiksmų plano priemonių įgyvendinimas	1 (c) Komisija įtrauks techninius tvarios veiklos, kuri dar nėra įtraukta į pirmąjį ES taksonomijos deleguotąjį aktą klimato klausimais, tikrinimo kriterijus.
	1 (d) Komisija priims dar vieną taksonomijos deleguotąjį aktą, apimantį likusius keturis aplinkos tikslus.
	3 (a) Komisija atliks darbą, susijusį su finansinės atskaitomybės standartais, kuriuose tinkamai atsižvelgiama į tvarumo rizikos standartus, ir skatins gamtinio kapitalo apskaitą.
	3 (b) Komisija imsis veiksmų siekdama užtikrinti, kad kredito reitinguose ir reitingų perspektyvose būtų sistemingai ir skaidriai atsižvelgiama į atitinkamą ASV riziką.
	3 (c) Komisija pasiūlys KRR / KRD pakeitimus siekdama užtikrinti, kad ASV veiksniai būtų nuosekliai įtraukiami į bankų rizikos valdymo sistemas.

Specialiojoje ataskaitoje pateiktos pastabos ir rekomendacijos	2021 m. tvaraus finansavimo strategijoje numatyti Komisijos veiksmai ir priemonės
	3 (d) Komisija pasiūlys pakeitimus, kai netrukus (2021 m.) bus peržiūrima direktyva „Mokumas II“, siekdama nuosekliai integruoti tvarumo riziką į draudikams taikomą prudencinę sistemą. 4 (c) Komisija imsis veiksmų, kad būtų daugiau ASV rinkos tyrimų ir reitingų ir kad jie būtų vientisi ir skaidrūs.
Atitikties ir audito tvarkos tikslinimas	5 (a) Komisija suteiks galimybes priežiūros institucijoms spręsti ekologinio manipuliavimo problemą: stebės ekologinio manipuliavimo riziką ir vertins bei peržiūrės kompetentingoms institucijoms skirtą esamą priežiūros ir vykdymo užtikrinimo priemonių rinkinį siekdama užtikrinti, kad priežiūros įgaliojimai, pajėgumai ir prievolės būtų tinkami, remiant Europos priežiūros institucijoms.
Tvarių projektų bazės kūrimas	2 (a) Komisija sieks įgalinti neprofesionaliuosius investuotojus ir MVĮ pasinaudoti tvaraus finansavimo galimybėmis: programoje „InvestEU“ bus numatyti rizikos mažinimo mechanizmai, o pagal Bendrosios rinkos programos MVĮ ramstį MVĮ bus teikiamos patariamąsios paslaugos per Europos įmonių tinklą ir bendrą klasterių iniciatyvą. 2 (e) Komisija atliks darbą, susijusį su žaliojo biudžeto sudarymu ir rizikos pasidalijimo mechanizmais: pagal programą „InvestEU“ EIB grupei, nacionaliniams skatinamojo finansavimo bankams ir kitoms finansų įstaigoms bus užtikrinami rizikos prisiėmimo pajėgumai ir parama imantis susijusių patariamųjų iniciatyvų.
Nuoseklus reikšmingos žalos nedarymo principo ir ES taksonomijos kriterijų taikymas visam ES biudžetui	2 (e) Komisija atliks darbą, susijusį su žaliojo biudžeto sudarymu ir rizikos pasidalijimo mechanizmais: Komisija yra įsipareigojusi parengti atnaujintas ir patobulintas veiksmų klimato ir biologinės įvairovės srityse stebėjimo metodikas. Šios stebėjimo metodikos bus būtinos stebint, kad klimato ir biologinės įvairovės išlaidos pagal 2021–2027 m. daugiamečią finansinę programą derėtų su ES užmojais.
Tvaraus finansavimo veiksmų plano ir būsimos strategijos stebėjimas ir atitinkamų ataskaitų teikimas	5 (b) Komisija sukurs patvarią stebėsenos sistemą ES finansų sistemos pažangai matuoti. 5 (c) Komisija pagerins valdžios institucijų bendradarbiavimą siekiant suformuluoti bendrą požiūrį į tvarkingos pertvarkos ir ES finansų sistemos suderinimo su žaliojo kurso tikslų siektinomis reikšmėmis stebėseną.

Šaltinis: Audito Rūmai.

Akronimai ir santrumpos

ASV: aplinkos, socialiniai ir valdymo aspektai

DFP: daugiametė finansinė programa

EBPO: Europos bendrovių ataskaitų laboratorija

ECB: Europos Centrinis Bankas

EFFRAG: Europos finansinės atskaitomybės patariamoji grupė

EGADP: Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė

EIB: Europos investicijų bankas

ES ATLPS: ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema

ES: Europos Sąjunga

ESIF: Europos strateginių investicijų fondas

ESMA: Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija

HLEG: aukšto lygio ekspertų grupė

JRC: Jungtinis tyrimų centras

NEKSVP: nacionalinis energetikos ir klimato srities veiksmų planas

NIAD: Nefinansinės informacijos atskleidimo direktyva

ŠESD: šiltnamio efektą sukeliančios dujos

TEG: Technikos ekspertų grupė

TFAS: tarptautiniai finansinės atskaitomybės standartai

Žodynėlis

Aplinkos apsaugos, socialiniai ir valdymo veiksniai: standartų rinkinys, kuriuo naudojasi investuotojai ir kiti suinteresuotieji subjektai vertindami įmonės nefinansinius veiklos rezultatus.

Darnus vystymasis: požiūris į vystymąsi, kuriuo atsižvelgiama į ilgalaikius reikalavimus, pavyzdžiui, rezultatų tvarumą, aplinkos ir gamtos išteklių išsaugojimą, socialinį bei ekonominį teisingumą.

Ekologinio manipuliavimas: nepagrįstas tvirtinimas, kad produktas nekenkia aplinkai ir atitinka aplinkos apsaugos standartus.

ES taksonomija: ES klasifikacijos sistema, pagal kurią nustatomas ekonominės veiklos tvarumo aplinkos požiūriu mastas.

Europos žaliasis kursas: 2019 m. priimta ES ekonomikos augimo strategija, kuria siekiama, kad iki 2050 m. ES poveikis klimatui būtų neutralus.

Klimato kaita: Žemės klimato sistemos pokyčiai, dėl kurių atsiranda naujų ilgalaikių meteorologinių reiškinių.

Klimato kaitos švelninimas: išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas arba ribojimas dėl jų poveikio klimatui.

Poveikio klimatui neutralumas: padėtis, kai žmogaus veikla nesukelia jokio grynojo poveikio klimatui.

Prisitaikymas prie klimato kaitos: valstybių ir bendruomenių pažeidžiamumo klimato kaitai mažinimas, didinant jų gebėjimą atlaikyti jos poveikį.

Programa „InvestEU“: paramos investicijoms mechanizmas, kuriuo privačios investicijos sutelkiamos į ES strategiškai svarbius projektus. 2021 m. ji pakeitė ESIF.

Reikšmingos žalos nedarymo principas: principas, pagal kurį ekonominė veikla negali kelti reikšmingos grėsmės aplinkos ir socialiniams tikslams.

Su klimatu susijusi rizika: potencialus neigiamas tiek klimato kaitos, tiek perėjimo prie mažai teršalų išmetančios visuomenės poveikis.

Šiltnamio efektą sukeliančios dujos: atmosferoje esančios dujos, pavyzdžiui, anglies dioksidas arba metanas, kurios, absorbuodamos ir skleisdamos spinduliuotę, sulaiko šilumą ir taip šildo Žemės paviršių, sukeldamos vadinamąjį šiltnamio efektą.

Trumparegiškumas: įmonių vadovų ir finansų rinkų susitelkimas į trumpalaikę perspektyvą, pirmenybę teikiant trumpalaikiams akcininkų interesams, o ne ilgalaikiam įmonės augimui.

Tvarumo ataskaitų teikimas: įmonės arba organizacijos ataskaitų apie jos veiklos ekonominį, aplinkos ir socialinį poveikį ir tvarumo rizikos poveikį teikimas.

Tvarumo rizika: aplinkos, socialinis ar valdymo įvykis ar situacija, kuris, jei įvyktų, galėtų sukelti realų ar galimą reikšmingą neigiamą poveikį investicijų vertei.

Tvarus finansavimas: aplinkos apsaugos, socialinių ir valdymo aspektų įtraukimas į verslo ir investavimo sprendimus finansiniame sektoriuje.

Tvarus investavimas: investavimas į ekonominę veiklą, kuria prisidedama prie aplinkos apsaugos arba socialinių tikslų, su sąlyga, kad ši investicija nė vienam iš tų tikslų nedaro reikšmingos žalos ir kad įmonė, į kurią investuojama, laikosi gero valdymo praktikos.

Veiksmai klimato kaitos srityje: veiksmai kovojant su klimato kaita ir jos poveikiu.

Veismų klimato srityje stebėjimas: pažangos siekiant išlaidų veiksams klimato kaitos srityje tikslų stebėjimas.

Komisijos ir EIB atsakymai

<https://www.eca.europa.eu/lt/pages/DocItem.aspx?did=59378>

Chronologija

<https://www.eca.europa.eu/lt/pages/DocItem.aspx?did=59378>

Audito grupė

Specialiosiose ataskaitose Audito Rūmai pateikia savo auditų, susijusių su ES politika ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatus. Audito Rūmai audito užduotis atrenka ir nustato taip, kad jos turėtų kuo didesnę poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties teisės aktams rizikas, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Audito Rūmų nario Tony Murphy vadovaujama V audito kolegija „Sąjungos finansavimas ir administravimas“. Auditui vadovavo Audito Rūmų narė Eva Lindström, jai padėjo kabineto vadovė Katharina Bryan ir kabineto ekonomistas Andrzej Robaszewski, pagrindinis vadybininkas Ralph Otte, užduoties vadovas Martin Puc, užduoties vadovo pavaduotojas Tomasz Plebanowicz, auditoriai James Mcquade, Laura Kaspar, Dana Šmíd Foltýnová, Mircea-Cristian Martinescu ir Jan Olšakovský. Iliustracijas parengti padėjo Jesús Nieto Muñoz. Kalbinę pagalbą teikė Adrian Williams. Sekretoriavimo pagalbą teikė Valérie Tempez-Erasmi ir Monika Elsner.

Eva Lindström

Katharina Bryan

Andrzej Robaszewski

Ralph Otte

Martin Puc

Tomasz Plebanowicz

Laura Kaspar

Jan Olšakovský

Jesús Nieto Muñoz

Adrian Williams

Monika Elsner

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2021.

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika įgyvendinama pagal [Europos Audito Rūmų sprendimą Nr. 6–2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#) licenciją. Tai reiškia, kad pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi padaryti pakeitimai. Pakartotinai naudojantis subjektas negali iškreipti pirminės dokumentų prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Jūs privalote įgyti papildomų teisių, jeigu tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikti trečiųjų asmenų kūriniai. Kai gaunamas leidimas, juo panaikinamas ir pakeičiamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

1, 2, 3, 4 ir 6 diagramų, II priedo lentelės ir VI priedo piktogramas sukūrė [Pixel perfect](#), <https://flaticon.com>.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma ir leidimai dėl jų jums nesuteikiami.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktas privatumo ir autorių teisių politikas.

Europos Audito Rūmų logotipo naudojimas

Europos Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Europos Audito Rūmų sutikimo.

PDF	ISBN 978-92-847-6616-1	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/126681	QJ-AB-21-020-LT-N
HTML	ISBN 978-92-847-6590-4	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/620717	QJ-AB-21-020-LT-Q

Pereinant prie neutralaus ŠESD poveikio ekonomikos reikės didelių privačiųjų ir viešųjų investicijų. Nagrinėjome, ar Komisija ėmėsi tinkamų veiksmų finansavimui į tvarias investicijas nukreipti. Darome išvadą, kad būtini nuoseklesni ES veiksmai. Nors Komisija pagrįstai sutelkė dėmesį į skaidrumo rinkoje didinimą, nebuvo papildomų priemonių, kuriomis būtų sprendžiamas netvarios ekonominės veiklos sąnaudų klausimas, ir daugelis veiksmų buvo atidėti. Be to, Komisija turi taikyti nuoseklius kriterijus ES biudžeto investicijų tvarumui nustatyti ir tikslingiau nukreipti pastangas tvarioms investavimo galimybėms kurti. Ši ataskaita gali būti panaudota įgyvendinant 2021 m. Perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo strategiją.

Audito Rūmų specialioji ataskaita pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklausos: eca.europa.eu/lt/Pages/ContactForm.aspx
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors